

MAGYARORSZÁG 2022: MIKÉNT MANIPULÁLJÁK ÉS PRÓBÁLJÁK ELCSALNI A VÁLASZTÁST?

Összeállította:
MAGYAR BÁLINT
MADLOVICS BÁLINT

Magyarország 2022: miként manipulálják és próbálják elcsalni a választást?

Összeállította: Magyar Bálint¹ – Madlovics Bálint²

(a CEU Democracy Institute munkatársai)

Budapest, 2022. március 31.

Tartalom

Bevezetés	1
1. A választás előzetes kiüresítése	1
1.1. Feles parlamenti többséggel meghozható szabályozások kétharmadosssá tétele	1
1.2. A jelenlegi kormány mandátumán túlmutató kinevezések	2
1.3. Állami eszközök kiszervezése lojalisták által felügyelt alapítványokhoz	4
2. A választói akarat érvényesülésének elszabotálása	5
2.1. A választási rendszer egyoldalú átírása	5
2.2. A választás utólagos felülírása: az önkormányzati választások példája	7
3. Az államhatalom törvényes és törvénytelen bevetése a rezsim oldalán	8
3.1. Az állami kommunikációs csatornák törvénytelen pártossága	8
3.2. Az állami források diszkrecionális elosztása	10
3.3. Az ügyészség politikailag szelektív, kampányérdekekhez igazított gyakorlata	13
4. Klasszikus választási csalások lehetőségének szisztematikus megteremtése	14
4.1. A levélszavazás anomáliái	14
4.2. Voksturizmus	15
4.3. A szavazatszámítás befolyásolása	16
4.4. Anyagilag kiszolgáltatott szavazók megszarolása	17
Függelék	20
F11. Feles szabályok kétharmadosssá tétele	20
F12. A jelenlegi kormány mandátumán túlmutató kinevezések	20
F13. Állami eszközök kiszervezése lojalisták által vezetett alapítványokhoz	22
F21. A választási rendszer egyoldalú átírása	25
F22. A választás utólagos felülírása: az önkormányzati választás példája	27
F41. A levélszavazás anomáliái	27

¹ Kapcsolat: MagyarB@ceu.edu

² Kapcsolat: MadlovicsB@ceu.edu

Bevezetés

Egy választást elcsalni nemcsak a szavazás napján lehet. A modern autokráciákban, ahogy az elnyomás eszköztára is jóval kifinomultabb, mint a klasszikus diktatúráké, úgy a választási manipuláció sem pusztán az eredmények meghamisításából áll. **A választási helyzetet előre úgy alakítják ki, hogy az a hatalomnak megfelelő eredményt produkálja:** ezt jelenti a **manipulált választás**.

A 2022-es választás **nem egyszerűen „szabad, de nem tiszta”** (*free but not fair*). Ez a kifejezés pusztán a választási versenyre, a kampányra és a választás napjára koncentrál, és ebben is csak két szempontot hangsúlyoz: az ellenzék indulásának és támogatásának *szabadságát*, valamint a kormány és az ellenzék közötti erőforrások egyensúlyában kifejeződő *tisztaság hiányát*. Egy manipulált választás viszont **ennél több, mert magában foglalja:**

1. **a választás előzetes kiüresítését** azáltal, hogy előre kivesznek a megválasztott parlament és kormány kezéből hatalmi jogosítványokat, a népfelség elvét megkérdőjelezve függetlenítve ezeket a választás eredményétől;
2. **a választói akarat érvényesülésének előzetes elszabotálását** azáltal, hogy a rezsím a választási rendszert egyoldalúan, saját érdekében írja át;
3. **az államhatalom törvényes és törvénytelen bevetését a rezsím oldalán** az elvileg független állami médiák, hirdetési csatornák és közjogi intézmények – például az ügyészség – de facto bevonásával a Fidesz kampánystábjába;
4. **klasszikus választási csalások lehetőségének szisztematikus megteremtését**, ezek minden esetben a Fidesz javára történő kihasználásával.

Ha a szavazatszámhlálás meghamisítása választási csalás, mert a választók akaratát semmibe véve egyoldalúan szabja meg hatalomgyakorlás jövőbeli irányát, **akkor a választás manipulálása is csalás**, ugyanebből az okból. Ennek megfelelően a **„szabad, de nem tiszta” jelzőt fel kell, hogy váltsa a „manipulált” vagy „elcsalt” választások kifejezés**, a választási csalások hagyományosan szűk értelmezési keretben való tárgyalását pedig egy tágabb kontextusba ágyazott megközelítés.

A választás az ellenzék számára nem értelmetlen vagy eleve megnyerhetetlen. A választási manipuláció Magyarországon még nem ért el olyan szintet, mint Oroszországban: politikai pártok nincsenek betiltva, megalakulásukat nem lehetetlenítik el, jelöltek megfelelő számú ajánlás esetén nincsenek az indulásban (akár fizikai erőszak révén) akadályoztatva, a szavazókörökbe delegáltak nem manipulálják aktívan a leadott szavazatokat. **Azonban jól látszik a rezsím szisztematikus törekvése a választás elcsalására**, ennek megvalósítására szolgáló széles, szofisztikált eszköztárral.

1. A választás előzetes kiüresítése

1.1. Feles parlamenti többséggel meghozható szabályozások kétharmados tétele

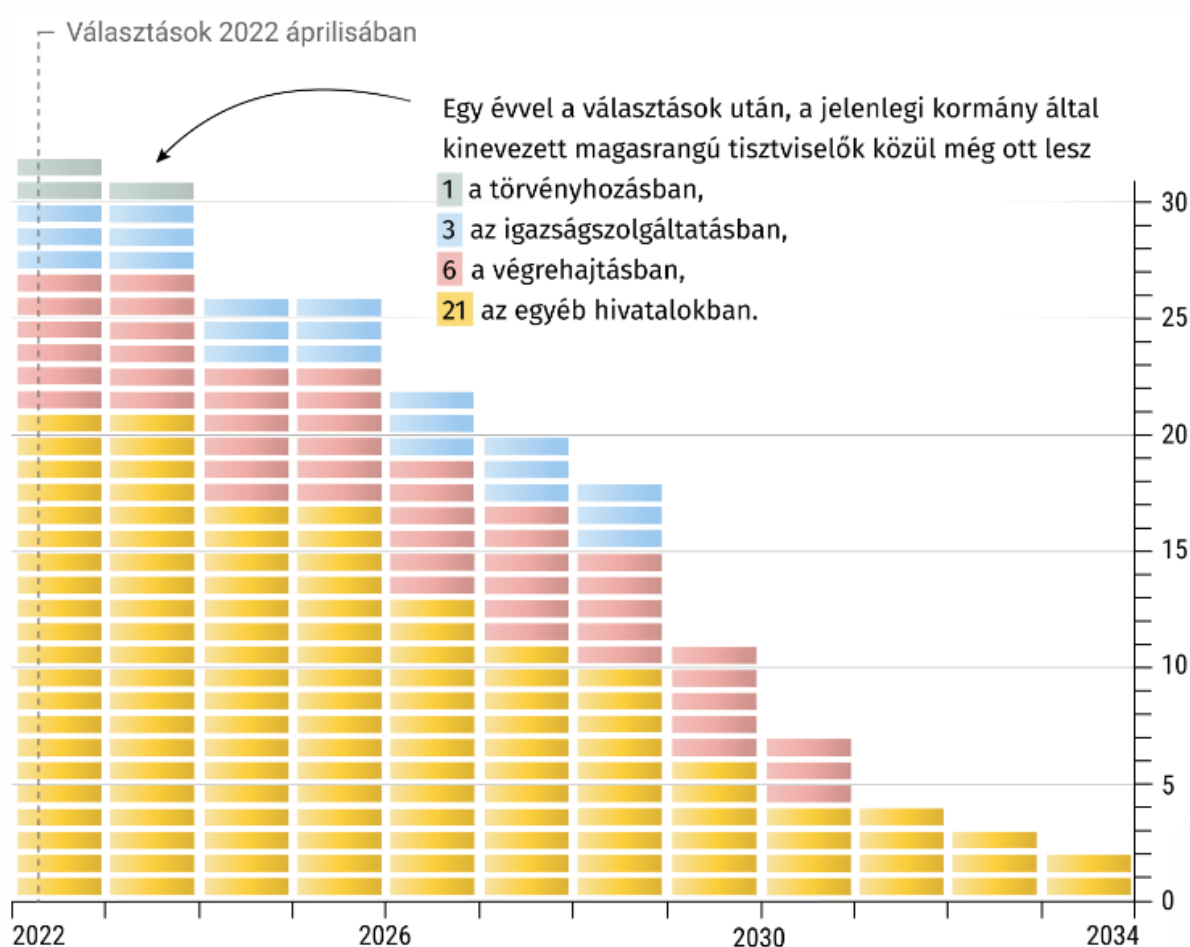
- A csalás tárgya, módszere:
 - **A választás előzetes kiüresítése azáltal, hogy szinte korlátlanul változtatnak meg egyoldalúan kétharmados törvényeket, vagy kötik kétharmadhoz a korábban feles többséget igénylő szabályozásokat.**
 - **A parlamenti és kormányzati kompetenciák előzetes megnyirbálása:**

- a kétharmados vagy minősített többség intézménye eredetileg az alapjogok stabil garantálásának biztosítását szolgálja
- a rezsim e helyett az általa kisajátított intézmények bebetonozására, illetve egy következő, nem általuk alakított kormány ellehetetlenítésére használja
- így a feles szabályozások kétharmados tétele a hatalom kizárólagos gyakorlására irányuló tevékenység
- **kivonnak egyes témákat a népfelség és a demokratikus felelősségre vonhatóság alól**
- **a választói akarat hatása gyengül, ahogy a kormány egyoldalúan megnehezíti (lényegében ellehetetleníti) a saját maga által hozott döntések megváltoztatását**
- A csalást megvalósító cselekmények:
 - **317 kétharmados törvény elfogadása.¹**
 - **Ezek több mint felét (162 db) 2018 óta, mintegy 40%-át (120 db) pedig 2020 óta fogadták el. A választást megelőző egy évben, 2021 óta 63 ilyen törvényt vagy törvénymódosítást fogadtak el.**
 - **A kétharmados törvények vagy törvénymódosítások témáinak főbb típusai:**
 - *egyéni szabadságjogokat korlátozó szabályok* (pl. egyháztörvény, homofób törvény)
 - *nyilvánosság, sajtószabadság korlátozása* (pl. a hírközlési piac felügyeletét ellátó szervre vonatkozó szabályok, a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló törvény)
 - *az Országgyűlés működésével kapcsolatos rendelkezések* (pl. az országgyűlési képviselők jogállásáról, javadalmazásáról és összeférhetetlenségéről szóló törvény, egyes alkotmányos tisztségviselők felmentésének kétharmados döntéshez kötése)
 - *közigazgatással kapcsolatos szabályok* (pl. energia-, közmű-, a koncessziós-, a verseny-, az atomenergia felügyelet szabályai)
 - *gazdálkodással kapcsolatos szabályok* (pl. nemzeti vagyonnal kapcsolatos jogszabályok, alapítványokról szóló törvények)
 - **(Részletesebben lásd F11 függelék.)**

1.2. A jelenlegi kormány mandátumán túlmutató kinevezések²

- A család tárgya, módszere:
 - **A választás előzetes kiüresítése által, hogy állami kulcskompetenciákat gyakorló, a rezsim által kinevezett szereplőket bebetonoznak, különböző eszközökkel:**
 - korábban egyszerű parlamenti többséggel betölthető pozíciók kétharmados többséget igénylővé változtatása;
 - kétharmados parlamenti többséget igénylő pozíciók hivatali idejének meghosszabbítása, „önkéntes” lemondással történő lehetővé tétel a ciklusokon átnyúló kinevezésre;
 - élethosszig tartó / határozatlan idejű kinevezések.
 - **A választások után, annak eredményétől függetlenül, nehezen elmozdítható közjogi tisztségviselők hada marad pozícióban, akik kizárólag a rezsimnek, illetve a Fidesz-többségnek köszönhetik mandátumukat.**

- kormányváltás esetén ezek a személyek a pozíciójukhoz kapcsolt formális és informális eszközeikkel akadályozhatják az új kormány működését.
- A csalást megvalósító cselekmények:
 - **31 állami kulcspozíció bebetonozása** (lásd 1. ábra).³
 - **Ezek között vannak:**
 - *a Költségvetési Tanács elnöke* (hozzájárulása nélkül a parlament nem fogadhatja el az ország költségvetését)
 - *a Kúria elnöke* (kiemelkedő szerepe van az ügyelosztásban, a tanácsok összetételében és a Kúrián belüli bírói előmenetelben)
 - *Legfőbb Ügyész* (az ügyészi vádemelésre és vádképviseletre döntő befolyása van: ha az ügyészség nem emel vádat, a bíróság sem járhat el)

1. ábra: A bebetonozott állami pozíciók megoszlása. Forrás: <https://cementezettak.helsinki.hu/>

- *Országos Atomenergia Hivatal vezetője* (hatáskörébe tartozik többek között a Roszatommal kötött megállapodás értelmében megépülő Paks II. atomerőmű engedélyezése)
- *a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság és a Médiatanács elnöke* (a médiapiacot jelentősen befolyásoló hatalmi tényező frekvenciapályázatok lebonyolításán és a szektorra vonatkozó szabályozás megalkotásán keresztül);

- *a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága elnöke* (feladata a szerencsejáték és dohányipari, a bírósági végrehajtás valamint a felszámolói koncessziók, engedélyek kezelése és ellenőrzése)
- *Alkotmánybíróság* (megsemmisíthet frissen megalkotott és már hatályban lévő jogszabályokat)
- *Köztársasági elnök* (megtagadhatja a már elfogadott törvények aláírását, obstruktív módon gyakorolhatja kinevezési jogait)
- *a közmédia vezetője* (a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap – MTVA – vezérigazgatója)
- *a Nemzeti Választási Bizottság (NVB) elnöke* (elbírálja a választási eljárással kapcsolatos panaszokat, dönt a népszavazásra szánt kérdések hitelesítéséről)
- *a Nemzeti Választási Iroda (NVI) elnöke* (a választások technikai lebonyolításáért és a választások tisztaságáért felel)
- **(Részletesebben lásd F12 függelék.)**

1.3. Állami eszközök kiszervezése lojalisták által felügyelt alapítványokhoz

- A csalás tárgya, módszere:
 - **A választás előzetes kiüresítése azáltal, hogy a kormány hatásköréből – kétharmados törvényekkel – jelentős döntési kompetenciákat szerveznek ki, és azokat a rezsím által meghatározott, illetve kinevezett szereplőknek juttatják.**
 - **Kiiktatja a felelősségre vonás lehetőségét a rezsimmal szemben:**
 - a választáson a szavazók immár nem dönthetnek azokban az ügyekben, amelyek gyakorlását kiszervezik alapítványi, egyházi vagy magántulajdonba
 - a kompetenciák a rezsím által kinevezettekhez, illetve az Orbán Viktorhoz személyes lojalitási szálakon kötődő szereplőkhöz kerülnek
 - ezeket a szereplőket – egy, a kiszervezéssel párhuzamos alaptörvény-módosítás értelmében – csak kétharmados többséggel lehet leváltani
 - így – szemben egy demokratikus elvekkel összhangban lévő privatizációval – a kiszervezett kompetenciák nem függetlenednek a mindenkori hatalomtól, azokat továbbra is a jelenlegi rezsím tagjai gyakorolhatják a választás eredményétől függetlenül
 - a jövőben megválasztott politikusoktól elveszik a döntési kompetenciákat.
- A csalást megvalósító cselekmények:
 - **Állami vagyonok alapítványi kiszervezése a választást megelőző évben, és hozzájuk folyamatos költségvetési forrás hozzárendelése.⁴**
 - **Több ezer milliárd forintnyi állami vagyon kiszervezése, többek közt:⁵**
 - *21 egyetem és hozzájuk tartozó több száz ingatlan kiszervezése* (Állatorvostudományi Egyetem, Budapesti Corvinus Egyetem, Budapesti Gazdasági Egyetem, Debreceni Egyetem, Dunaújvárosi Egyetem, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Magyar Táncművészeti Egyetem, Miskolci Egyetem, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Neumann János Egyetem, Nyíregyházi Egyetem, Óbudai Egyetem, Pannon Egyetem, Pécsi Tudományegyetem, Semmelweis Egyetem, Soproni Egyetem, Széchenyi István Egyetem, Szegedi Tudományegyetem, Színház-és Filmművészeti Egyetem, Testnevelési Egyetem, Tokaj-Hegyalja Egyetem)

- *korábban állami tulajdonú részvények kiszervezése* (MOL és Richter)
- *mezőgazdasági intézmények, területek, földek stb. kiszervezése* (pl. mezőhegyesi Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt., 776 darab ingatlannal)
- *kulturális intézmények, színházak, kastélyok stb. kiszervezése* (pl. Petőfi Kulturális Ügynökség, MANK Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft., Nemzeti Tehetséggyógyító Nonprofit Kft.)
- **(Részletesebben lásd F13 függelék.)**

2. A választói akarat érvényesülésének elszabotálása

2.1. A választási rendszer egyoldalú átírása

- A család tárgya, módszere:
 - **A választói akarat érvényesülésének előzetes elszabotálása a választási rendszer egyoldalú, kormányoldal érdekeinek megfelelő átírásával.**
 - **A választás egyenlőségének törvényesített megsértése:**
 - egy választási folyamat akkor demokratikus, ha nem tartalmaz intézményi elfogultságot: ha a verseny szabályaiból nem következik, hogy ki lesz a győztes
 - **a rezsim intézményi elfogultságot vezetett be egy új választójogi törvény keretében**, amelyet csak a saját képviselőinek a szavazatával fogadnak el
 - a választási rendszer egyoldalú átírásával teszik lehetővé, hogy **hiába csökken a kormány támogatottsága, illetve nő az ellenzéki, akkor is megőrizze a kormány a hatalmát, esetleg – mint 2014-ben – a kétharmados többségét is**
 - így szabotálják el előre a választói akarat érvényesülését, a parlament és a kormány összetételében való leképeződését.
- A csalást megvalósító cselekmények:
 - **Új választójogi törvény elfogadása kizárólag a kormánypárti képviselők szavazataival.** (2011. évi CCIII. törvény)
 - **Többségi választási rendszer olyan intézményi elfogultságokkal, amelyek biztosítják, hogy a többség nagy eséllyel a kormányoldal legyen.⁶**
 - **Főbb többségi irányú változtatások:**
 - kétfordulósból egyfordulósá válik a választási rendszer
 - csökken listás mandátumok aránya az egyéni választókerületek számához képest
 - megszűnnek a területi listák
 - bevezetik a „győzteskompenzációt”
 - **Főbb, a kormányoldal többségét elősegítő intézményi elfogultságok:**
 - manipulált választókerületi térkép:⁷
 - a kormányoldalhoz húzó kerületek jellemzően kisebb lélekszámúak, mint az ellenzéki karakterűek (ráadásul oly módon, hogy az egyéni választókerületek lélekszáma közti különbség meghaladja a törvényben engedélyezett mértéket)
 - kiegyensúlyozottabb támogatottságú városokhoz inkább jobbra billenő agglomerációs településeket csatoltak (gerrymandering)
 - **ha a kormánypárt és az egységesen induló ellenzéki pártok szavazatot kapna, akkor a szavazatok 2018-as választásföldrajz szerinti eloszlása mellett a kormánypárt győzne az egyéni választókerületek 57, az ellenzék pedig csak 43 százalékában.**

- kampánykorlátok hiánya, majd ezek kihasználása állami erőforrásokkal:
 - az 50 napos kampányidőszakon kívüli kampányolást semmi sem szabályozza, az állami erőforrások kihasználása miatt (lásd 3.1.) **a kormányoldal több nagyságrenddel jobban látható két választás között, mint az ellenzék**
 - **a civil szervezetekre még annyi szabályozás sem vonatkozik, mint a pártokra**, így gyakran ők kampányolnak állami forrásból a Fidesz helyett (lásd 3.2.)
 - **a közösségi médiában elhelyezett hirdetések nem számítanak kampányköltségnek**, így a kormányoldal ezeken a felületeken is sokszor annyit költ, mint az ellenzék (lásd 3.2.)
- a nemzetiségmandátum-szerzés antidemokratikus szabályozása:
 - annak, aki a 2011-ben bevezetett **nemzetiségi (kisebbségi) listára szavaz** pártlista helyett, **nincs valódi választási lehetősége**, mert kizárólag a nemzetiségi önkormányzatok állíthatnak 1-1 listát
 - **a 13-ból 11 nemzetiségnek matematikai esélye sincs arra, hogy mandátumot szerezzen**
 - **a nemzetiségi lista a több erőforrással rendelkező oldal befolyásának van kitéve** (pl. Ritter Imre, korábbi fideszes önkormányzati képviselő, aki német nemzetiségi képviselőként minden parlamenti szavazáson a kormányoldalt támogatta)
 - amikor 2021-ben a roma lista élére nem a Fidesz-által kiszemelt személyt jelölte az erre hivatott testület, az Alkotmánybíróság és az Országos Roma Önkormányzat kisebbsége megakadályozták, hogy az önálló roma lista elindulhasson a választáson.
- a külföldről szavazó magyarok diszkriminációja magyarországi lakcím alapján:
 - a magyarországi lakcím nélküli határon túli – túlnyomórészt Romániában és Szerbiában született és egész életükben ott élő, csak a közelmúltban honosított – magyarok szavazhatnak levélben, a magyarországi lakcímmel rendelkező, külföldön tartózkodó magyarok (pl. nyugat-európai országokban dolgozók, tanulók) nem, ők csak a nagykövetségen vagy konzulátuson szavazhatnak → **a nyugaton lévő magyarok részvételi aránya kb. hatodakkora, mint ami a levélszavazásra jogosult határon túli magyarok között tapasztalható**
 - **virtuális lakosságcsere politikai alapon:** míg a levélben szavazók 2014-ben 95, 2018-ban pedig 96%-os arányban szavaztak a Fideszre, a Nyugaton élő magyarok körében felülreprezentáltak a kormánnyal kritikus szavazók
- kamupártok szisztematikus bevonása a választási versenybe:
 - **a pártok kezelik a választók ajánlóívre felvitt adatait, így lehetőség nyílik ezek másolására** valódi politikai tevékenységet nem folytató és nem is kampányoló, ún. **kamupártok által, hogy országos listát állíthassanak**
 - az országos listát állító pártok **több százmillió forintos támogatáshoz juthatnak, melynek elköltését nem ellenőrzik**
 - a kamupárt-jelenség a Fidesznek kedvez, mivel **a politikával kevésbé foglalkozó, a kormánnyal elégedetlen szavazók egy részét megtévesztheti**, és a potensebb ellenzéki pártok helyett kamupártokra pazarolhatják a szavazataikat

- 2018-ban szigorítottak a szabályokon, de a kamupártok törvényi felelősségre vonása 2014 és 2018 után is elmaradt
- a 2018-as választáson is indultak kamupártok (a szavazatok kb. 1%-át kapták, 2014-ben kb. 3%-át), és **a 2022-es indulók között is vannak, akik bizonyítottan sokszor támaszkodtak hamis aláírásokra**
- a választási informatikai rendszer anomáliái:
 - a Nemzeti Választási Iroda honlapja a 2018-as szavazás napján többször összeomlott, a Nemzeti Választási Bizottság dokumentumai átmenetileg elérhetetlenné váltak, a választási eredmények nyilvános közlése pedig órákig szünetelt⁸
 - a választási informatikai rendszer biztonságtechnikai előkészítését, ellenőrzését és bővítését 2022-ben a rezsimhez oligarchái által tulajdonolt T-Systems végzi⁹
 - az informatikai rendszer körüli problémák átvilágításával megbízott könyvvizsgáló cég jelentése szerint a megfelelő hozzáférés hivatali megtagadása miatt nem tudták érdemben átvilágítani a weboldalt kiszolgáló rendszert, a szavazatösszesítést végző rendszer vizsgálatára pedig eleve nem terjedt ki a felkérésük.¹⁰
- **(Részletesebben lásd F21 függelék.)**

2.2. A választás utólagos felülrása: az önkormányzati választások példája¹¹

- A csalás tárgya, módszere:
 - **A választói akarat érvényesülésének utólagos elszabotálása az ellenzék által elnyert pozíciók hatalmi jogosítványainak szűkítésével.**
 - pl. az önkormányzati választásokat követően az önkormányzatok jogainak korlátozása, kompetenciáinak elvonása, javainak kisajátítása, központi költségvetési jövedelmeinek megkurtítása, saját bevételeinek elvonása/limitálása.
 - **A választás hatásának utólagos módosítása:**
 - a választók nem önmagukban személyekre szavaznak, hanem meghatározott közhatalmi felhatalmazással rendelkező személyeket/testületeket választanak
 - ezek utólagos korlátozása nem más, mint a választások eredményének utólagos megkérdőjelezése, elcsalása.
 - **Bár ez a technika a 2022-es országgyűlési választás kapcsán nem merül fel,** mégis érdemes megemlíteni, mert **jól jelzi a hatalom viszonyát a formális intézményekhez és a demokratikus elvekhez,** valamint hogy nincsenek gátlásaik, amikor a hatalmukat kell megőrizni az akár szavazáson kinyilvánított választói akarral szemben is.
- A csalást megvalósító cselekmények:
 - **Önkormányzati jogkörök elvonása azt követően, hogy az ellenzék jelentős pozíciókat szerez a 2019-es önkormányzati választáson.**
 - *építési és településfejlesztési jogkörök elvonása* (az építéshatósági ügyeket kormányhivatalokhoz rendelik stb.)
 - *önkormányzati bevételek elvonása* (a pandémiára hivatkozva adóbevételek elvétele, „különleges gazdasági övezetek” kijelölésével az ellenzéki

önkormányzatokhoz tartozó területeket a fideszes megyei önkormányzatok hatáskörébe vonják stb.)

- *az önkormányzatok szelektív kompenzálása a pandémia alatt* (a kormánypárti önkormányzatok bevételekiesését kompenzálták, az ellenzékiekét nem).
- **(Részletesebben lásd F22 függelék.)**

3. Az államhatalom törvényes és törvénytelen bevetése a rezsिम oldalán

- A csalás tárgya, módszere:
 - **A választás manipulálása (1) az állam rendelkezésére álló média- és hatalmi erőforrások kormány melletti és ellenzékkel szembeni, célzott alkalmazásával, valamint (2) az állam pénzügyi forrásainak a rezsimet erősítő és az ellenzéket gyengítő, diszkrecionális elosztásával.**
 - **Az esélyegyenlőség intézményes megsértése:**
 - a kormány elkülönülése az államapparátustól és az igazságszolgáltatás szerveitől az intézményes biztosítéka annak, hogy egyrészt a kampányok során meggyőzendő polgárok megőrizhessék döntési szabadságukat, másrészt egymással ellentétes célú kampányok versenyezzenek a politikai piacon
 - ennek megszűnésével a rezsım korlátlanul használhatja az államot, hozzáférve a közhatalom olyan széles eszköztárához, amely egyetlen független szereplő számára sem adott
 - **a rezsım egyoldalúan csorbítja a kormány elszámoltathatóságát, illetve annak esélyét, hogy a kritikus vélemények politikai képviseletet kapjanak.**
 - **Nem büntetőjogilag semleges erőfölény, hanem a pálya törvénytörő megdöntése:**
 - az állam legtöbb szervének a törvény betűje szerint semlegesnek kell lennie, pártatlanul közölve híreket (állami médiák) és nem szelektálva állampolgár és állampolgár között politikai alapon (forráselosztás, ügyészség)
 - a törvény szerint pártatlanságra kötelezett szervek beállása a Fidesz kampánystábjába törvénytöréssel egyenértékű, ennek megállapítása pedig épp a felügyeleti szervek és a Fidesz összefonódása miatt marad el.¹²

3.1. Az állami kommunikációs csatornák törvénytörő pártossága

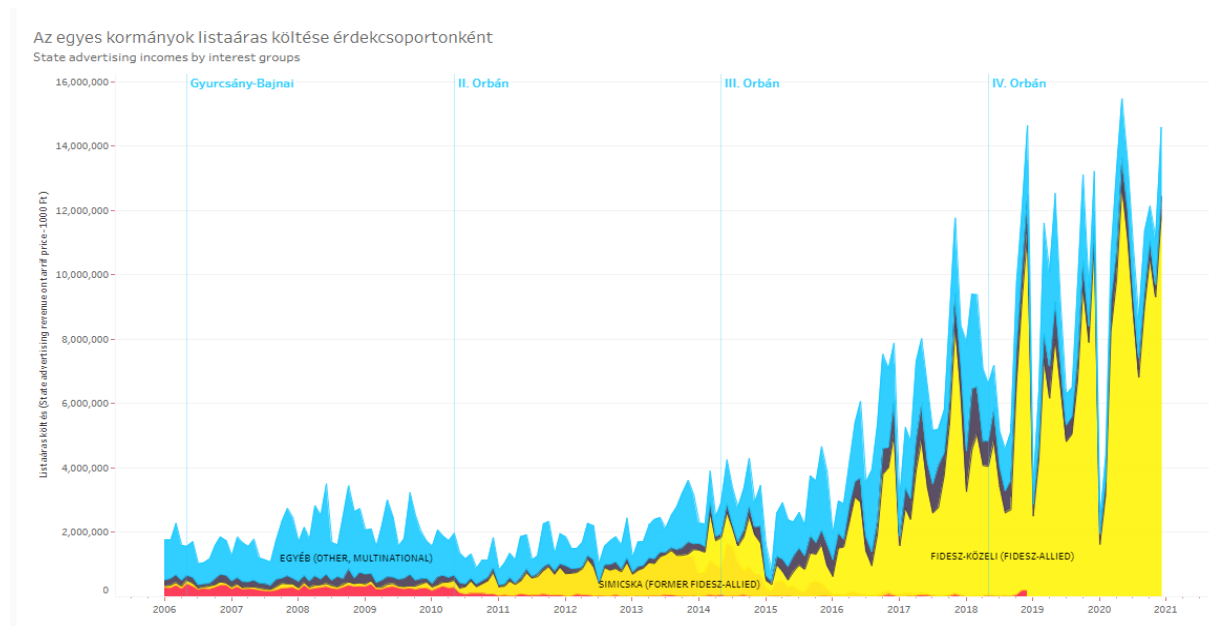
- A csalást megvalósító cselekmények:
 - **Az évi 130 milliárd forintból működő közmédia propagandaszócsové alakítása.**
 - a *Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelési Alap (MTVA)* által kezelt közszolgálati műsorszolgáltató működtet hét televíziós csatornát, hét rádiócsatornát, és – ingyenes hírszolgáltatása miatt – az ország egyetlen távirati irodáját (Magyar Távirati Iroda, MTI)
 - a közmédia *rendszerszintű politikai elfogultságát* az EBESZ 2014-es¹³ és 2018-as¹⁴ választási jelentései is kifogásolták, ezt a 2022-es időközi jelentésükben is megismételték¹⁵
 - **a közmédiának a kormánypárt politikai szempontjai szerinti hírszerkesztés gyakorlatát egy kiszivárgott hangfelvétel bizonyítja¹⁶**

- a közmédia híradói lényegében 2010 óta az ellenzéket kizárólag negatív, a kormányzatot kizárólag pozitív színben tüntetik föl¹⁷
- a 2018-as választás előtt a közmédia híradóinak 61%-át tették ki a kormányról szóló hírek, melyek 96%-ban pozitív volt a hangvétele, míg az ellenzékéről szóló tájékoztatás esetében a hangvétele 82%-ban negatív volt¹⁸
- a 2022-es választás előtt hasonló a helyzet: mint egy elemzés rámutat, a közmédia híradóiban a kormány napirendjei a meghatározóak, az ellenzék napirendjéhez is köthető témák egyáltalán nem jelennek meg¹⁹
- az orosz-ukrán háború kapcsán a közmédia a Kreml narratíváját terjeszti,²⁰ amivel összhangban a fideszesek negyede az ukránokat hibáztatta, majd kéthetes intenzív kormánypropaganda után már 43 százalékuk gondolta azt, hogy jogos volt Oroszország agressziója²¹
- **a közmédia rendszeres hírháttér-műsoraiba (pl. Ma Reggel, Ma Este) lényegében nem hívnak ellenzéki politikusokat**
 - a parlamenti pártok közül 2018 óta a DK és a Jobbik 0-szor, a Párbeszéd 2-szer, az MSZP 6-szor, az LMP 9-szer küldhetett politikusot a közmédia stúdiójába²²
 - az egyesült ellenzék közös miniszterelnökjelöltjét, Márki-Zay Pétert egyetlen egyszer hívták meg, amikor a közmédia – mint írták – „törvényi kötelezettségén felül” **minden országos listát állító pártnak 5-5 perc időkeretet biztosított a választás előtti hetekben, hogy ismertesse programját**²³
- **A kormányzati „tájékoztató kampányok” elválaszthatatlansága a Fidesz kampányától.**
 - 2020-21-ben a koronavírus-oltások kapcsán a kormány – a meglévő egészségügyi informatikai rendszert mellőzve – ragaszkodott az e-mail címmel történő külön regisztrációhoz → **a több millió, oltási regisztrációkor megadott e-mail címet a Kormányzati Tájékoztatói Központ kampányanyagok terjesztésére használja**²⁴
 - 2022-ben a Fidesz egyik fő kampánytémájáról, a **„gyermekvédelemről”**²⁵ az országgyűlési választás napjára, **április 3-ára tűztek ki népszavazást**²⁶
 - a Nemzeti Választási Iroda összevonta a népszavazási és a választási értesítőt, ráadásul ebbe beleírta a népszavazás kérdéseit²⁷
 - a kormány népszavazási kérdései abszurd, a nyilvánosságban senki által nem támogatott javaslatokat tartalmaznak, amelyek elfogadásának vagy elutasításának jogkövetkezményei nem mindig világosak
 - **a népszavazás tájékoztató kampánya** – melybe országos plakátkampány és Facebook-hirdetési kampány is tartozik²⁸ – **tartalmilag azonos a Fidesz országgyűlési szlogenjeivel**
 - a kampány költségei egyelőre nem ismertek, viszont a korábbi időszakok hasonló állami kampányai alapján (pl. „Magyarország jobban teljesít!”, „Állítsuk meg Brüsszelt!”, „Stop Soros!”) **a kormányzati propagandakampányra elköltött adóforintok tízmilliárdos nagyságrendben lehetnek**²⁹

- az összes levélszavazatra regisztrált személynek (lásd 2.1.) a miniszterelnök rendszeresen küld politikai tartalmú, kampányízű leveleket állami költségen, miközben az ellenzéki pártok számára ez a címlista elérhetetlen (lásd 4.1.).

3.2. Az állami források diszkrecionális elosztása

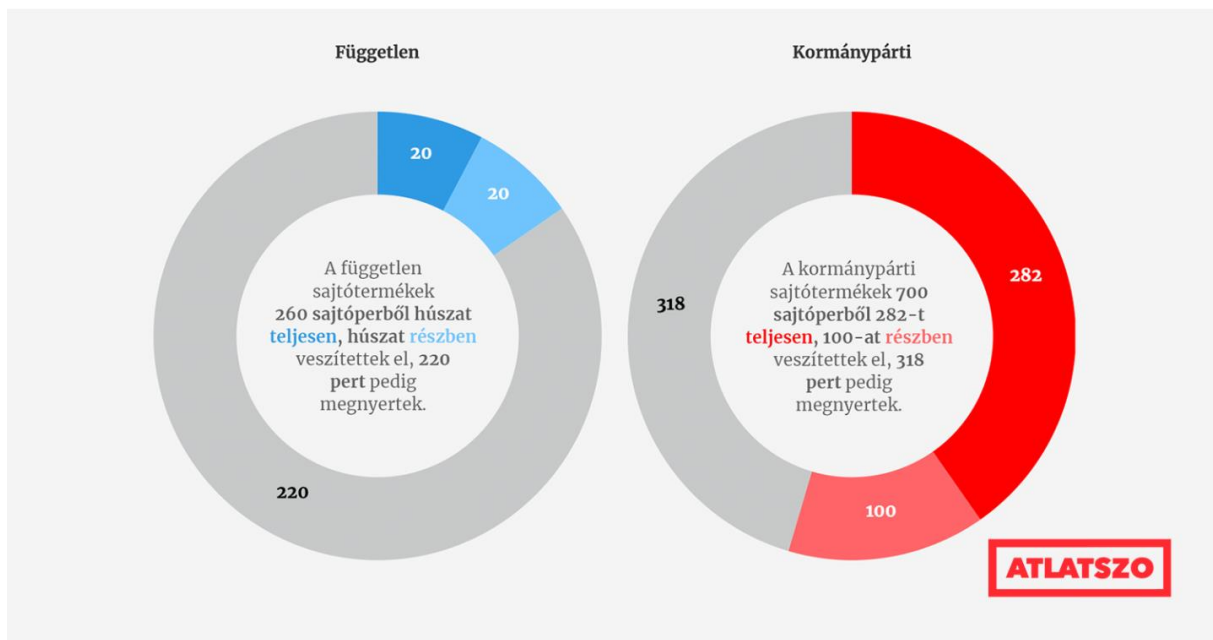
- A csalást megvalósító cselekmények:
 - **Közpénzből történő finanszírozása a Fidesznek kampányoló médiabirodalomnak.**
 - állami hirdetések: (1) a részben szűk, részben megfélemlített magánhirdetői piac miatt a kormányzati hirdetések a médiák döntő bevételi forrásai; (2) ezek diszkrecionális, politikai szempontú elosztása a médiapiac torzításának eszköze;³⁰ (3) **állami hirdetésekben finanszírozzák a formailag magán, tartalmilag a kormányzat éppen aktuális narratívájához folyamatosan igazodó médiákat;**³¹ (4) az erre szánt pénzek jóval meghaladják a korábbi kormányok állami hirdetési költségeit; (5) az állami hirdetések csaknem teljes egészét a Fidesznek kampányoló média kapja, ellenzéki hangvételű médiák az állami hirdetésekben nem vagy alig részesülnek (lásd 2. ábra)

2. ábra: Az egyes kormányok listaáras költése érdekcsoportonként. Forrás: <https://mertek.atlatszo.hu/allamihirdeteseik/>

- fideszes médiatűlsúly: az állami beavatkozások eredményeként **2019-re már a közéleti hírmédiák 77,8%-át a Fidesznek kampányoló média tette ki**³² → ez **2022-re sem változott**
 - árbevétel tekintetében 2019-ben a közéleti médiapiac 22,2%-a volt független
 - 24% a Közép-Európai Sajtó és Média Alapítvány (KESMA), amely 2018-ban alakult meg 476 kormánypárti médium egy médiaholdingba tömörítésével → a fúziót a kormány „nemzetstratégiai jelentőségű összefonódásnak” nyilvánította, és így kivonta a versenytörvény hatálya alól³³

- 15,7% a KESMA-n kívüli kormánypárti médiák (TV2, Demokrata, Magyar Hírlap stb.), amelyek a KESMA-médiák mellett az állami hirdetések fő kedvezményezettjei
- 38,1% a közmédiá, amely közpénzből terjeszti a Fidesz propagandáját (lásd 3.1.)
- **2017 és 2021 között**, míg a független médiák 260 sajtóperből 40-et (16%) veszítettek el, addig a **kormánypárti média 700 sajtóperből 377-et (54%) veszített el, döntően az ellenzéki szereplőket lejárató anyagaik kapcsán (lásd 3. ábra) → a lejárató anyagok heteken át ismétlődnek, így sokkal nagyobb hatást gyakorolnak a kampányban, mint a helyreigazítások, amelyek egyetlen egyszer és később (adott esetben a kampány után) hangzanak el**

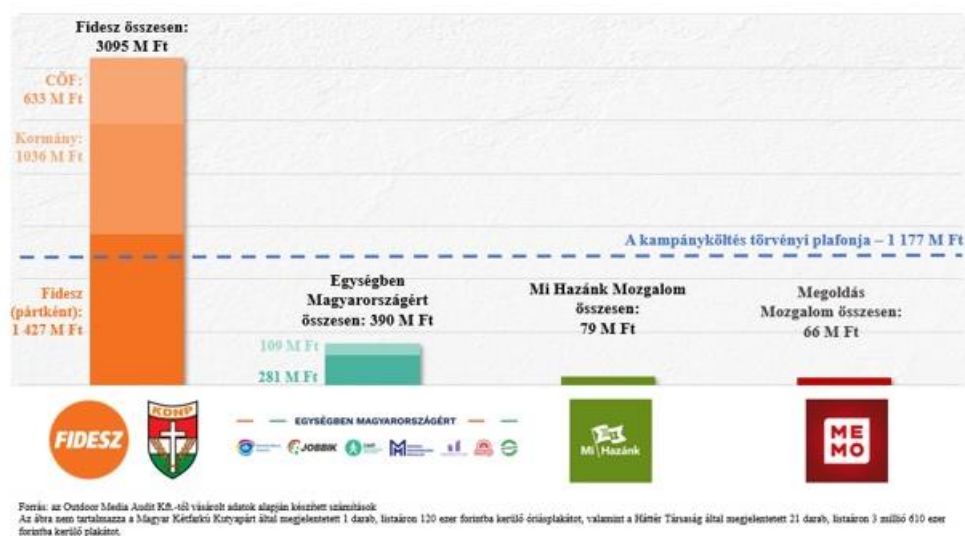

3. ábra: A független és a kormánypárti médiák által elvesztett sajtóperek aránya. Forrás: <https://atlatszo.hu/kozuqy/2022/02/23/kozel-400-pert-vesztett-5-ev-alatt-a-fidesz-barat-media-ebbol-103-at-az-origo-bukott/>

- **a 2022-es választási kampányban** az ellenzékét a Fidesz és a neki kampányoló média tényszerűen valótlanosságokkal (háborúpártisággal, az egészségügy tervezett leépítésével, a 13. havi nyugdíj megszüntetésével, nemváltó műtétek támogatásával stb.) vádolja → ezek kapcsán Márki-Zay Péter egy sajtópert már megnyert,³⁴ de az ezek kapcsán indítható helyreigazítási és/vagy rágalmozási perek többsége szükségképpen áthúzódik a választás utánra
- **Facebook-kampány:** valamennyi párt megkerüli a hivatalos kampányköltségi limitet hozzájuk nem hivatalosan tartozó, de az üzeneteiket közvetítő Facebook-oldalakkal³⁵ → a Fidesz esetében viszont ez egyrészt meghaladja az ellenzéki Facebook-kampány mértékét, másrészt a médiáit többnyire közpénzből finanszírozzák
- a közpénzből működő Megafon Központ³⁶ és a hozzá tartozó oldalak (Aktuális, Budapest beszél stb.) a kampány első 30 napjában 324 millió forintot költött

Facebook-hirdetésre – többet, mint a választáson induló összes párt és pártszövetség összesen

- a közpénzből működő Mediaworks³⁷ és a hozzá tartozó oldalak (Mandiner, Magyar Nemzet stb.) 202 millió forintot költött Facebook-hirdetésre, ebből a rezsim oligarchái által korábban felvásárolt, majd a KESMA alapítványnak ingyenesen odaajándékozott megyei lapok egyenként 2-3 milliót
 - a hirdetésekre történő költés piaci alapon nem, csak politikai alapon értelmezhető
- **Közpénzből történő finanszírozása a Fidesznek kampányoló álcivil szereplőknek.**
- a civil szervezetek kampányolása gyakorlatilag szabályozatlan (lásd 2.1.) → **álcivil szereplők kampányolnak a Fidesznek, amelyeket állami forrásból finanszíroznak**³⁸
 - minisztériumok létrehoznak alapítványokat, amelyek több tízmilliárd forint forrás felett diszponálnak (Batthyány Lajos Alapítvány, Városi Civil Alap, Falusi Civil Alap, Nemzeti Együttműködési Alap, Magyar Falu Program, Nemzeti Kulturális Alap stb.)
 - az alapítványok pénzt adnak rendezvényszervezésre, kommunikációra, eszközbeszerzésre stb., gyakran nyilvános pályázat nélkül
 - a nyertes (álcivil) szervezetek buszokat és ingatlanokat vásárolnak, fideszes politikusokat felvonultató kampányeseményeket szerveznek, offline újságokat és online portálokat tartanak fenn, amelyek a helyi ellenzéki politikusokat támadják / a kormánypárti politikusokat erősítik stb.³⁹
 - *példa:* a Városi Civil Alap közvetlenül a 2022-es választás előtt 4,8 milliárd forintot osztott szét törvényellenesen, a törvényben meghatározottnál rövidebb határidőt szabva a pályázatoknak, hogy még a kampány előtt ki tudják osztani a pénzeket → a 118 támogatott szervezet többsége társadalmi támogatottsággal nem rendelkező, fideszes kötődésű szervezet⁴⁰
 - a Civil Összefogás Fórum (CÖF) nevű, az állami Magyar Villamos Művek⁴¹ által pénzelt álcivil szervezet plakátkampányával együtt a Fidesz nyolcszoros túlerőben kampányolt az ellenzékkel szemben (lásd 4. ábra).

4. ábra: Politikai tartalmú közéleti hirdetések listaár szerinti értéke, 2022. március. Forrás: https://politicalcapital.hu/hirek.php?article_read=1&article_id=2981

- **Költségvetési források mértéktelen, célzott juttatása a rezsimnek fontos választói csoportoknak.**
 - *2022 január 1-től, döntően februárban:*⁴²
 - kb. 650 milliárd forint – SZJA visszatérítés (kb. 1,9 millió fő)⁴³
 - kb. 200 milliárd forint – 13. havi nyugdíj, (kb. 2,5 millió fő)⁴⁴
 - kb. 140 milliárd forint – 25 év alattiak szja-mentessége (kb. 280 ezer fő)⁴⁵
 - kb. 200 milliárd forint – rendvédelmisek és honvédek hat havi illetményjuttatása, „fegyverpénz” (kb. 70 ezer fő)⁴⁶
 - kb 500 milliárd forint – béremelések a közszférában: ápolók 21%-kal, bölcsődei, szociális és kulturális dolgozók 20%-kal, pedagógusok 10%-kal⁴⁷
 - kb. 40 milliárd forint – kb. 120.000 tablet az iskolákba⁴⁸
 - kb 200 milliárd forint – családi házak napelemes korszerűsítési pályázatainak befogadása (eredetileg 201 milliárd forint, 4 évre elosztva), kb. 45 ezer fő⁴⁹
 - **közel 1,6 ezer milliárd forint választási költségek egyetlen hónap alatt → 2022 februárban rendkívüli költségvetési deficit, sokszorosan meghaladva valamennyi előző kormány választási költségesét.**⁵⁰

3.3. Az ügyészség politikailag szelektív, kampányérdekekhez igazított gyakorlata

- A csalást megvalósító cselekmények:
 - **Az ügyészségnek mint politikailag szelektív bűnüldöző szervnek a kampányhoz igazodó működése.**
 - *Polt Péter legfőbb ügyészt a Fidesz nevezte ki 2010-ben 9 évre, amit 2019-ben megismételtek (jelenlegi megbízatása 2028. december 15-ig, azaz az idei választás után még hat és fél évig szól)*
 - *a politikailag szelektív bűnüldözés letéteményese:*
 - kinevezése óta meredeken zuhan a politikai korrupciós ügyekben indított büntetőeljárások száma⁵¹
 - **szisztematikusan megtagadta olyan ügyekben a nyomozás elrendelését, amelyekben a rezsim vezető politikusai érintettek**⁵²
 - **ellenzéki politikusokkal szemben számos nyomozást rendelt el.**⁵³
 - *a kampányhoz igazított bűnüldözés gyakorlata:*
 - **választások előtt a Fidesz ellenfeleinek kriminalizálása, diszkreditálása**
 - kampánymenetrendhez illeszkedően dehonesztáló információk szivároztatása a Fidesz-párti sajtónak, miközben olykor államtitoknak minősítik az ügyeket, hogy a megvádoltak ne tudjanak nyilvánosan védekezni
 - esetenként pedig előzetes letartóztatással, házi őrizettel, vagy a bírósági tárgyalásokon vezető száron kísért vádlott képével kondicionálják a közvéleményt
 - az ügyek kiobbantását jól időzítik, ugyanakkor ezek évekig is elhúzódhatnak ítélet nélkül
 - az ügyek egyformán érinthetnek ártatlanokat és bűnösöket, de nyilvános tállásuk a legkülönbébb kampányok szezonális ingadozásait követi
 - *az ügyészség és az állami erőszakszervezetek a kampánystáb részeként 2022-ben:* (1) egy hónappal a választás előtt az ügyészség korrupciós vádakra hivatkozva házkutatást tartott Horváth Csaba szocialista polgármester lakásán, illetve a

kerületi parkolási cég irodájában,⁵⁴ az ügyet a kormánypárti médiák – köztük a közmédia – folyamatosan napirenden tartják;⁵⁵ (2) a korábbi választási kampányokban is előkerült, korábban elítélt DK-s politikust, Czeglédy Csaba ellen 2021 végén emelt vádat az ügyészség az Ördög Ügyvédje nevű, fideszes politikusokkal kapcsolatban érzékeny tartalmú anyagokat nyilvánosságra hozó bloggal összefüggésben, majd 2022 márciusában tárgyalás nélkül elítélték;⁵⁶ (3) 2022 februárjában a lelkes és ellenzéki közszereplő Iványi Gábor vezette Oltalom Karitatív Egyesület Dankó utcai központjában 30 fegyveres adóhivatali ellenőr razzizált költségvetési csalás gyanújával,⁵⁷ az ügyet a választási kampányba ágyazva kormánypárti média is tematizálja.⁵⁸

4. Klasszikus választási csalások lehetőségének szisztematikus megteremtése

4.1. A levélszavazás anomáliái

- A csalás tárgya, módszere:
 - **A levélszavazás szabályozásának hiányával lehetőség nyílik a szavazatok tömeges manipulálására.**
 - **A választási csalás kedvezményezettje szinte kizárólag a Fidesz, amely 2018 után módosította a választási törvényt a csalás megkönnyítésére:**
 - levélszavazásra kizárólag a magyarországi lakcímmel nem rendelkező határon túli magyarok jogosultak, a Fidesszel inkább kritikus, átmenetileg Nyugaton tartózkodó magyarok csak a nagykövetségen vagy konzulátuson szavazhatnak (lásd 2.1.)
 - amióta a rendszer fennáll, és ki lett próbálva (2014-es és 2018-as választás), **a levélszavazatok 95-96%-ban a Fideszt támogatták**
 - a levélszavazatok által ellenzéki mandátumból fideszes mandátumra átfordított listás mandátumok **2014-ben és 2018-ban is szükségesek voltak a kétharmados parlamenti többség megtartásához**
 - **fideszes álcivil szervezetek használják ki a levélszavazás anomáliát, tömegesen gyűjtve be a levélszavazatokat**
 - **2018 után a Fidesz megváltoztatta a választási törvényt, hogy olyan levélszavazatokat, amiket korábban a csalás gyanúja miatt érvénytelenítettek volna, 2022-ben már érvényesként fogadjanak el.**
- A csalást megvalósító cselekmények:
 - **A levélcsoomag hosszú ideig van a választópolgár birtokában.**
 - így sérülhet a választási titkossága és önkéntessége
 - lehetetlen ellenőrizni, hogy a szavazólapot tényleg a címzett töltötte-e ki.
 - **A levélcsoomagokat fideszes álcivil szervezetek gyűjtik, olykor – törvénytelenül – ők is kézbesítik.**
 - *levélszavazatok begyűjtése* (a választópolgár bárkinek odaadhatja a – kitöltött vagy kitöltetlen – levélszavazatát, ezeket a Fideszhez lojális határon túli szervezetek óriási hatékonysággal gyűjtik → **ellenőrizhetetlen, hogy a borítékot nem bontják-e fel, nem módosítják vagy szelektálják-e a szavazatokat, ráadásul ennek lehetőségét 2018 után egy törvénymódosítással megerősítették:** korábban levélszavazatokat a

sérült vagy hiányzó hivatalos boríték miatt érvénytelenítettek, most már bármilyen borítékban visszaküldhetők a szavazási iratok)⁵⁹

- *szavazópolgárok befolyásolása* (Erdélyben az ún. Demokrácia Központokban van lehetőség a szavazatok leadására, ahol ellenőrizhetetlen, hogy hogyan befolyásolják a választópolgárokat)
- *levélszavazatok kézbesítése* (2022-ben a Concordia Minoritatis Hungaricae egyesület aktivistái a szerb posta helyett szállítják ki a szavazólapokat a szerbiai magyar állampolgároknak, így **egy párt aktivistái döntenek el, kihez jutnak el egyáltalán a szavazólapok, és kikhez nem**)⁶⁰
- az anyaországi választási névjegyzék a listát állító politikai pártok számára igen, viszont **a határon túli szavazók névjegyzéke a kettős állampolgárok védelmére hivatkozva nem elérhető → csak de facto a Fideszhez lojális helyi szervezetek számára, amelyek a levélszavazatokat gyűjtik.**
- **Halottak vannak a névjegyzéken, akiknek a levélsomagjaival bárki visszaélhet.**
 - a magyar állam külön értesítés nélkül nem értesül a külföldön élő, magyarországi lakcímmel sosem rendelkezett állampolgárok elhalálozásáról
 - **az elhunytak értesítési címére a Nemzeti Választási Iroda kérdés nélkül kiküldi a szavazólapot minden egyes választás és népszavazás előtt**
 - az ilyen levélsomagok sorsáról csak az tud, aki visszaél velük, miközben a halottak száma a tízezres nagyságrendet is elérhette már.
- **(Részletesebben lásd F41 függelék.)**

4.2. Voksturizmus

- A csalás tárgya, módszere:
 - **Szavazópolgárok számára fiktív lakcím létesítése vagy átjelentkeztetése más választókerületbe, hogy ott adják le a helyi szavazataikat.**
 - **A voksturizmus elsősorú kedvezményezettje és elősegítője a Fidesz:**
 - Ukrajnából, Szerbiából és Romániából fantomszavazók szervezett szállítása és fiktív lakcím bejelentések által a választói névjegyzékek manipulálása → a korábbi választások során az ilyen, szervezett esetekben a szavazók a Fideszt támogatták⁶¹
 - míg eredetileg törvényellenes volt, a határokon átívelő voksturizmushoz szükséges **fiktív lakcímek létrehozását a Fidesz a 2022-es választás előtt fél évvel legalizálta**, a rezsim által kontrollált Alkotmánybíróság (lásd 1.2.) pedig helybenhagyta a törvényt.⁶²
- A csalást megvalósító cselekmények:
 - **Szavazók szervezett és fizetett átjelentkeztetése.**
 - a határokon átívelő voksturizmus:
 - célja, hogy a külföldi magyar állampolgár ne csak pártlistára szavazhasson (levélben), hanem egyéni kerületi jelöltre is (személyesen)
 - ezért létesítenek számára fiktív lakcímet Magyarországon
 - arról, hogy hányan lehetnek, akik az elmúlt években választási céllal létesítettek fiktív lakhelyet, csak sejtéseink lehetnek⁶³

- a számítást segítené, ha elérhető lenne, hogy mely településeken jelentek meg tömegével új szavazók → ennek a közérdekű adatnak a kiadását a Belügyminisztérium megtagadta⁶⁴
- *példa (1)*: egy Szabolcs megyei faluban, Tornyospálcán a 2014-es és 2018-as választás előtt több száz ukrán-magyar állampolgár volt bejelentve egyetlen romos házba, amiről – az egyik kamu lakos és a lakcímet kiárúsító férfi segítője szerint – a kormányhivatal és a polgármester is tudtak⁶⁵
- *példa (2)*: egy a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei településen, Kispaládon a 2019-es önkormányzati választás előtt a nyilvántartás szerint mintegy 600 választásra jogosult ember élt, a helyiek szerint azonban 380-nál több ember biztosan nem lakik a faluban; a voksturisták szerintük fejenként 40-50 ezer forintot kaptak⁶⁶
- a belföldi voksturizmus:
 - célja a szavazatoptimalizálás: olyan kerületekbe jelentkeztenek át választópolgárokat, ahol szorosabb eredmény várható
 - **ahol a választókerületi térkép manipulálása végül nem csoportosított át megfelelő mennyiségű Fidesz-szavazót (lásd 2.1.), ott ez belföldi átjelentkezésekkel orvosolható**
 - ennek mértéke 2022-ben megjósolhatatlan, a korábbi választásokra is csak becslések készíthetők.

4.3. A szavazatszámítás befolyásolása

- A csalás tárgya, módszere:
 - **A szavazatszámítás manipulálása a szavazóköri delegáltak befolyásolásán, illetve a kormánypárti szavazatszámításon keresztül:**⁶⁷
 - az ellenzéki szavazatszámítók stigmatizálása;
 - jegyzőkönyvek hitelességének sérülése;
 - gyanús szavazatomegosztási arányok azokban a szavazókörökben, ahol nem volt ellenzéki jelenlét;
 - szavazólapok eltűnése.
 - **Klasszikus választási csalás a Fidesz érdekében:**
 - a szavazatok nem pontos regisztrálása vagy az eredmények manipulálása a választói akarat semmibe vételét, meghamisítását jelenti
 - **az eredmények torzítása a Fidesznek kedvezett**, ezt erősítik meg a szavazóbizottsági tagokkal készített interjúk⁶⁸ és azok a statisztikai adatok is, melyek szerint **rendellenességek mutathatók ki azokban a választókerületekben, ahol nem volt ellenzéki szavazatszámító**
 - a szavazóbizottsági tagok beszámolója az eddig vizsgált rendellenességek és csalások alapján **előrevetíti, hogy milyen manipulatív eszközökkel lehetséges a 2022-es választás befolyásolása.**
- A csalást megvalósító cselekmények:⁶⁹
 - **Szavazási jegyzőkönyvek aláírása a szavazóköri delegáltakkal azelőtt, hogy azokba bevezették volna a szavazás adatait.**
 - a 2018-as választások után több szavazatszámító arról számolt be, hogy a szavazatok tartalmazó borítékok kibontása előtt – azaz üresen – aláírták velük

- egy ellenzéki delegált szerint a hatóságok illegálisan nyomást gyakoroltak a szavazatszámoló bizottságra, és szándékosan beavatkoztak a választási folyamatba
- egy nemzetközi tudományos politikai kommunikációs hálózat online kérdőívét kitöltő *108 szavazatszámoló 60%-a fejezte ki, hogy nem bízik a választások tisztességességében*
- **Szavazási jegyzőkönyvek utólagos módosítása.**
 - a 2018-as választás során egy Tolna megyei körzetben egy rosszul látó ellenzéki delegáltak a sötétben kellett számolnia a szavazatokat, és azt állítja, hogy a jegyzőkönyvekben megváltoztatták az ellenzéki pártokra leadott szavazatok számát, amikor ezt nem láthatta
- **Rendellenességek ott, ahol nem volt ellenzéki delegált.**
 - a magyar szavazók többsége ugyanannak a pártnak a jelöltjére szavaznak egyéniben és listán
 - 2018-ban szavazatomegosztás magasabb arányban fordult elő (1) a vidéki körzetekben, (2) azokban a szavazókörökben, ahol nem voltak ellenzéki delegáltak, valamint (3) olyan helyeken, ahol ezt a viselkedést egy-egy népszerű regnáló politikus nem indokolhatta
 - 2018-ban a szavazóhelyiségek 5,6%-ában a szavazatomegosztás aránya az országos átlag négyszeresére rúgott, és kétszeresére növekedett a szavazatomegosztás valószínűsége azokban a szavazókörökben, ahol ellenzéki pártdelegáltak nem felügyelték a szavazást.
- **Szavazólapok eltűnése.**
 - az átjelentkezéssel szavazók számára kijelölt szavazókörökben a megjelent választók száma 2918-cal meghaladta a borítékok számlálásakor rögzített számot → ez azt sugallja, hogy a szavazatok 1%-a eltűnt
 - amikor erről az eltérésről kérdezték, a Nemzeti Választási Iroda így válaszolt: „minden átszavazót és nagykövetségen leadott szavazatot megszámoztak”.

4.4. Anyagilag kiszolgáltatott szavazók megszarolása

- A csalás tárgya, módszere:
 - **Államtól függő, anyagilag kiszolgáltatott választók helyzetének kihasználása zsarolással, illetve szavazatvásárlással.**
 - **A közmunkaprogramot a Fidesz tette a teljes kiszolgáltatottság terepévé, és elsősorban ő is profitál ebből:**
 - közmunka keretében a 2014-es országgyűlési választás hónapjában kétszer annyian dolgoztak, mint egy hónappal később, azaz a választásokat követően → ideiglenesség, kiszámíthatatlanság, továbbá a törvényes minimálbér mintegy feléért való foglalkoztatás⁷⁰
 - a közmunkások alkalmazása és elbocsátása a polgármesterek nem perelhető, diszkrecionális jogköre
 - **a polgármesterek való kiszolgáltatottság megteremti a zsarolás lehetőségét**, ami a szavazás kapcsán súlyosan sérti a választási szabadságot
 - **minél nagyobb arányú volt a közmunka egy településen, annál többen szavaztak a Fideszre** – ezt a 2014-es⁷¹ és a 2018-as⁷² választások kapcsán is kimutatták

- *a 2014-es választások során* a közmunkával minimálisan érintett településeken a Fidesz listája 42,3%-ot, a közmunkával nagyon erősen érintett településeken 53,1%-ot
- *a 2018-as választások során* a közmunkával minimálisan érintett településeken a Fidesz listája 55,4%-ot, a közmunkával nagyon erősen érintett településeken 67,1%-ot
- **a 2014-es választásokon akár 5-6 mandátumot is hozhatott a Fidesznek a közmunka,**⁷³ tehát ezen is múlt a párt újabb kétharmados győzelme
- oknyomozó újságírók 2014-ben még inkább a megfélemlítés, 2018-ban már inkább a belenyugvás jeleit tapasztalták, amikor a választójoggal való visszaélésről volt szó.
- A csalást megvalósító cselekmények:
 - **Szervezett szavazatvásárlás és zsarolás.**
 - *visszaélések a 2014-es országgyűlési választások során*
 - egy kutatás olyan gyakorlatokról adott számot, mint a szavazatvásárlás, a szociális juttatások biztosításának szavazathoz kötése, kényszerítés a juttatások megvonását kilátásba helyező fenyegetések útján, illetve uzsorások és munkáltatók fenyegetésein keresztül megvalósított kényszerítés⁷⁴
 - egy oknyomozó portál nyílt szavazást is dokumentált, illetve megszólaltatott olyan embereket, akik azért estek ki a közmunkaprogramból, mert nem voltak hajlandók áruba bocsátani a választójogukat⁷⁵
 - *visszaélések a 2018-as országgyűlési választások során*
 - a választás után egy kutatásban több 160 szavazókori delegálttal folytattak interjút, akik beszéltek szavazatvásárlásról és a választók megfélemlítéséről is⁷⁶
 - Jász-Nagykun-Szolnok megyében arról számoltak be választók, hogy szavazataikat megvásárolták, az őket beszerző ügynökök pedig 5-10 ezer forintot kaptak minden egyes kormánypárti szavazóért
 - egy Nógrád megyei ellenzéki delegált elmondása szerint roma szavazók maguk mondták el, hogy a Fidesz jelöltjére kellett szavazniuk, ha a későbbiekben is szerettek volna szociális juttatásokhoz jutni, illetve közmunkaprogramban részt venni
 - Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik ellenzéki szavazatszámllálója elmondta, hogy bár mindenki tudott az ukrán szavazók buszoztatásáról (lásd 4.2.), az emberek „nem mernek beszélni róla, mert a polgármester megfenyegette őket, hogy elvesztik a közmunkát”
 - *a 2022-es országgyűlési választások*
 - *a közmunkások és más, kiszolgáltatott csoportok helyzete nem változott,* amit az a kampány is jelez, amit civilek indítottak a szavazatvásárlás ellen a legszegényebb településeken⁷⁷
 - *2020-ban törvényileg engedélyezték a szavazólap lefényképezését,* ami bár hivatalosan csak magáncélra történhet,⁷⁸ de technikailag megkönnyíti, hogy a megszorolt szavazópolgárok igazolják, hogy a tőlük elvárt módon szavaztak → a választás titkosságának sérelme, illetve az ezen alapuló klasszikus választási csalás lehetőségének intézményes megteremtése.

Függelék

F11. Feles szabályok kétharmados tétele

- A 2010 óta megváltoztatott kétharmados, vagy kétharmadosá tett feles törvények listája (összesen 317 db) itt érhető el:
<https://www.parlament.hu/documents/10181/1205420/Az+Alapt%2525C3%2525B6rv%2525C3%2525A9ny+elfogad%2525C3%2525A1s%2525C3%2525A1t+k%2525C3%2525B6vet%2525C5%252591en+beny%2525C3%2525BAjt+ott,+illetve+elfogadott+sarkalatos+t%2525C3%2525B6rv%2525C3%2525A9nyek/0af78bee-9b54-49fd-97df-2c9ba024c265>
- A megváltozott törvények nagy száma miatt az alábbiakban nem pontos felsorolásra, csupán főbb témakörök szerint csoportosított példákra szorítkozunk.
- *egyéni szabadságjogokat korlátozó szabályok:*
 - A családok védelméről, amely tartalmazza a homofób „az anya nő, az apa férfi” és „a születési nemnek való önzonosság való eltérést, a nem megváltoztatását, valamint a homoszexualitást” megjelenítését vagy népszerűsítését tiltó rendelkezéseket;
 - Az egyházakról, amely tartalmazza az EJEB ítéletével szembemelve a diszkriminatív egyházalapítási szabályokat.
- *nyilvánosság, sajtószabadság korlátozása:*
 - A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését ellenőrző független hatóság létrehozásáról;
 - A pártok működéséről és gazdálkodásáról;
 - A sajtószabadságról, valamint a médiaszolgáltatások, a sajtótermékek és a hírközlési piac felügyeletét ellátó szervezetre vonatkozó szabályok;
 - Politikai reklám közlésének szabályai kampányidőszakban.
- *az Országgyűlés működésével kapcsolatos rendelkezések:*
 - A Magyarországon élő nemzetiségek Országgyűlés munkájában történő részvételéről;
 - Az Országgyűlési képviselők jogállásáról és javadalmazásáról, valamint összeférhetetlenségükről;
 - Az Országgyűlés rendszeres ülészeit biztosító rendelkezések;
 - Az országgyűlési bizottságok vizsgálati tevékenységéről, a bizottságok előtti megjelenési kötelezettségről;
 - Az Országgyűlésről szóló törvény benne az egyes alkotmányos tisztségviselők felmentésének kétharmados döntéshez kötése.
- *a közigazgatás központosítása:*
 - Önálló szabályozó szervek létrehozása, feladatkörük, működésük szabályai;
 - Energia-, közmű-, a koncessziós-, a verseny-, az atomenergia felügyelet szabályai.
- *gazdálkodással kapcsolatos szabályok:*
 - A nemzeti vagyon megőrzése, védelme és a nemzeti vagyonnal való felelős gazdálkodás követelményei;
 - Az állam kizárólagos tulajdonának és kizárólagos gazdasági tevékenységének köre;
 - A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyon elidegenítésének korlátai és feltételei;
 - A közfeladatot ellátó közérdekű vagyonkezelő alapítvány létrehozásáról, működéséről, megszüntetéséről, valamint közfeladata ellátásáról (amelynek alapján a rezsim saját tulajdonába vette az egyetemek legnagyobb részét, lásd 1.3.);
 - A termőföld és az erdők tulajdonjoga megszerzésének, valamint hasznosításának meghatározott célok eléréséhez szükséges korlátai és feltételei;
 - Az integrált mezőgazdasági termelés-szervezésre és a családi gazdaságokra, továbbá más mezőgazdasági üzemekre vonatkozó szabályok.

F12. A jelenlegi kormány mandátumán túlmutató kinevezések

- törvényhozás:
 - **a Költségvetési Tanács elnöke**
 - **hozzájárulása nélkül a parlament nem fogadhatja el az ország költségvetését**
 - **a már elfogadott költségvetés módosítását is megvetozhatja**
 - *Dr. Kovács Árpád*, megbízatásának ideje 2012.01.10 – 2024.01.10.
 - **az Állami Számvévisztés elnöke**
 - **a pártok számára fizetési kötelezettséget állapíthat meg**, mivel hivatalos feladata a költségvetési támogatások elköltésének ellenőrzése a törvényhozó nevében
 - *Domonkos László*, megbízatásának ideje 2010.07.05 – 2022.07.05.
- igazságszolgáltatás:
 - **a Kúria elnöke**
 - **a bírósági szervezetrendszer legmagasabb fóruma**

- **kiemelkedő szerepe van az ügyelosztásban, a tanácsok összetételében és a Kúrián belüli bírói előmenetelben**
- *Dr. Varga Zs. András*, megbízásának ideje 2021.01.02 – 2029.01.02.
- **Legfőbb Ügyész**
 - **az ügyészi vádemelésre és vádképviselőre döntő befolyása van: ha az ügyészség nem emel vádat, a bíróság sem járhat el;**
 - **a Fidesz általi kinevezése óta meredeken zuhan a politikai korrupciós ügyekben indított büntetőeljárások száma**, a rezsim vezetőinek büntetlenségének, illetve a politikailag szelektív bűnüldözésnek a fő letéteményese (lásd 3.3.).
 - *Dr. Polt Péter*, megbízásának ideje 2010.12.14. – 2028.12.15.
- **Országos Bírósági Hivatal (OBH) elnöke**
 - **a bíróságok központi igazgató szerve**
 - **alapvető hatása van a bírósági szervezetre** a bírói pályázatok, kinevezés, teljesítményértékelés, előmenetel körében őt (az elnököt) megillető jogkörök és egyéb eszközök útján
 - *Dr. Senyei György Barna*, megbízásának ideje 2019.12.10 – 2028.12.10.
- **végrehajtás:**
 - **a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) elnöke**
 - **hatósági eljárást indíthat** magánszemélyekkel és szervezetekkel szemben egyaránt
 - ráhatása van a **közérdekű adatok nyilvánosságával** kapcsolatos joggyakorlat kialakítására
 - *Dr. Péterfalvi Attila*, megbízásának ideje 2012.01.01. – 2030.01.01.
 - **Országos Atomenergia Hivatal vezetője**
 - 2022. január 1-től önálló szabályozó szerv
 - **hatáskörébe tartozik többek között Paks II. engedélyezése is**
 - *Kádár Andrea Beatrix*, megbízásának ideje 2021.09.29. – 2031.01.01.
 - **a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal elnöke**
 - **alapvető befolyása van a stratégiai jelentőségű és meghatározó gazdasági súlyú energiaszektorban**, például engedélyek kiadásával vagy piacbefolyással.
 - *Horváth Péter János*, megbízásának ideje 2020.07.13. – 2027.07.13.
 - **a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elnöke**
 - **a médiapiacot jelentősen befolyásoló hatalmi tényező** frekvenciapályázatok lebonyolításán és a szektorra vonatkozó szabályozás megalkotásán keresztül;
 - *Dr. Koltay András*, megbízásának ideje 2021.12.14. – 2030.12.14.
 - **a Médiatanács elnöke;**
 - feladatai közé tartozik a **médiapiaci fúziók engedélyezése és a frekvenciaelosztás**
 - **a médiapluralizmus elősegítése helyett a rezsim érdekében hátráltatta azt**, például a kormányzati kampányreklámok társadalmi célú reklámmá minősítésével (lásd 3.1.)
 - *Dr. Koltay András*, megbízásának ideje 2021.12.14. – 2030.12.14.
 - **a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága elnöke**
 - **rendkívül nagy gazdasági súllyal bíró tényező**, mivel feladata a szerencsejáték és dohányipari, a bírósági végrehajtás valamint a felszámolói koncessziók, engedélyek kezelése és ellenőrzése
 - *Bíró Marcell*, megbízásának ideje 2021.10.01. – 2031.10.01.
- **egyéb, az új kormány obstruálására képes hivatalok:**
 - **Alapvető jogok biztosa, ombudsman**
 - **információkérési és belépési joga van a közintézményekben**, alapjogvédelmi feladatkörében pedig tényfeltáró munkát végez
 - 2021. január 1. óta hozzá tartoznak a megszüntetett Egyenlő Bánásmód Hatósága hatáskörébe tartozott **diszkriminációs ügyek** is
 - *dr. Kozma Ákos*, megbízásának ideje 2019.09.26. – 2025.09.26.
 - **Alkotmánybíróság**
 - **megsemmisíthet frissen megalkotott (előzetes normakontroll) és már hatályban lévő jogszabályokat (utólagos normakontroll)**
 - további jelentősége van az **alkotmányjogi panasz** intézményén keresztül, és szerepe van például a Köztársasági Elnök pozíciójától való megfosztási eljárásban is
 - *dr. Pokol Béla* (tag), megbízásának ideje 2011.09.01. – 2023.09.01.
 - *dr. Szalay Péter* (tag), megbízásának ideje 2011.09.01. – 2023.09.01.
 - *dr. Szívós Mária* (tag), megbízásának ideje 2011.09.01. – 2023.09.01.
 - *dr. Dienes-Ohm Egon* (tag), megbízásának ideje 2011.09.01. – 2023.09.01.
 - *dr. Salamon László* (tag), megbízásának ideje 2013.02.25. – 2025.02.25.
 - *dr. Juhász Imre* (tag), megbízásának ideje 2013.04.03. – 2025.04.03.
 - *dr. Sulyok Tamás* (elnök), megbízásának ideje 2014.09.27. – 2026.09.27.
 - *dr. Czine Ágnes* (tag), megbízásának ideje 2014.11.15. – 2026.11.15.
 - *dr. Schanda Balázs* (tag), megbízásának ideje 2016.12.01. – 2028.12.01.
 - *dr. Horváth Attila* (tag), megbízásának ideje 2016.12.01. – 2028.12.01.

- *dr. Hörcherné dr. Harosi Ildikó* (tag), megbízatásának ideje 2016.12.01. – 2028.12.01.
- *dr. Szabó Marcel* (tag), megbízatásának ideje 2016.12.01. – 2028.12.01.
- *dr. Handó Tünde* (tag), megbízatásának ideje 2020.01.01. – 2032.01.01.
- *dr. Juhász Miklós* (tag), megbízatásának ideje 2020.04.15. – 2032.04.15.
- *dr. Márki Zoltán* (tag), megbízatásának ideje 2021.06.22. – 2033.06.22.
- **Köztársasági elnök**
 - **megtagadhatja a már elfogadott törvények aláírását**
 - **obstruktív módon gyakorolhatja a miniszterek, bírák, rektorok, professorok, a Kúria elnöke, a Legfőbb Ügyész és számos más hivatalnok kinevezésére vonatkozó jogát**
 - *Novák Katalin*, megbízatásának ideje 2022.05.10. – 2027.03.13.
- **a Magyar Nemzeti Bank és a Monetáris Tanács elnöke**
 - **alapvető ráhatása van a gazdasági életre** az alapkamat meghatározásán, felügyeleti hatósági jogkörein és piaci intervenciók útján
 - **saját nyereségét nem köteles befizetni a költségvetésbe**, abból alapítványokat működtethet és állami kontroll nélkül költekezhet
 - *Dr. Matolcsy György*, megbízatásának ideje 2013.03.04. – 2025.03.04.
- **a közmédia vezetője** (a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap – MTVA – vezérigazgatója)
 - **jelentős kulturális befolyással és információs hatalommal rendelkezik**
 - **elsőszámú propagandaszócsőként funkcionál** (lásd 3.1.)
 - *Papp Dániel*, megbízatásának ideje 2018.10.01. – határozatlan ideig
- **a Nemzeti Választási Bizottság (NVB) elnöke**
 - **felülvizsgálhatja a választásokkal kapcsolatos döntéseket, eredményeket**
 - **elbírálja a választási eljárással kapcsolatos panaszokat**
 - **az NVB dönt a népszavazásra szánt kérdések hitelesítéséről**
 - *Dr. Téglási András*, megbízatásának ideje 2021.02.19. – 2030.02.19.
- **a Nemzeti Választási Iroda (NVI) elnöke**
 - **az NVI felel a választások technikai lebonyolításáért** és a választások tisztaságáért
 - *Dr. Nagy Attila Mihály*, megbízatásának ideje 2020.09.15. – 2029.09.15.

F13. Állami eszközök kiszervezése lojalisták által vezetett alapítványokhoz

- **Jövő Nemzedék Földje Alapítvány**
 - **Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt. (Mezőhegyes), 776 darab ingatlal⁷⁹**
 - kuratóriumának tagjai:⁸⁰
 - **Dr. Lázár János (a Fidesz országgyűlési képviselője, korábban Miniszterelnökséget vezető miniszter)**
 - Balczó Barnabás (az MFB Invest Zrt. vezérigazgatója)
 - Kerezi Miklós (agrárvállalkozó, jelenleg a Ménesbirtok igazgatósági tagja)
 - Csányi Attila (a Bonafarm Csoport Zrt. vezérigazgatója, jelenleg a Ménesbirtok FEB tagja)
- **Gróf Tisza István Debreceni Egyetemért Alapítvány**
 - **Debreceni Egyetem, 469 darab ingatlal⁸¹**
 - kuratóriumának tagjai:⁸²
 - **Szólláth Tibor (Hajdúnánás fideszes polgármestere)**
 - Szilvássy Zoltán (a Debreceni Egyetem rektora, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Hajdú-Bihar megyei elnöke)
 - Győry Kálmán (professzor emeritus, a Debreceni Egyetem korábbi rektora)
 - Balla György (professzor, akadémikus)
- **Magyar Agrár és Élettudományi Egyetemért Alapítvány**
 - **Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, 405 darab ingatlal⁸³**
 - kuratóriumának tagjai:
 - **Dr. Csányi Sándor (OTP Bank elnök-vezérigazgatója, az MLSZ elnöke)**
 - **Dr. Lázár János (a Fidesz országgyűlési képviselője, korábban Miniszterelnökséget vezető miniszter)**
 - Dr. Nagy István (agrárminiszter)
 - Horn Péter (rector emeritus)
- **Szegedi Tudományegyetemért Alapítvány**
 - **Szegedi Tudományegyetem, 130 darab ingatlal⁸⁴**
 - kuratóriumának tagjai:⁸⁵
 - **Prof. Dr. Trócsányi László jogász (a Fidesz EP képviselője, korábbi igazságügyi miniszter)**
 - Hegedüs Éva (közgazdász, a Gránit Bank elnök-vezérigazgatója)
 - Dr. Nagy Anikó (orvos, a Heim Pál Országos Gyermekgyógyászati Intézet főigazgatója)
 - Lantos Csaba (közgazdász-szociológus, a Lantos Vagyonkezelő irányítója)
- **Universitas Quinqueecclesiensis Alapítvány**
 - **Pécsi Tudományegyetem, 113 darab ingatlal⁸⁶**
 - kuratóriumának tagjai:⁸⁷

- Szili Katalin (egykori MSZP-s politikus, jelenleg miniszterelnöki megbízott);
- Mikes Éva (az Orbán-kormány régiós fejlesztési megbízottja);
- Decsi István (a PTE kancellárja, volt pécsi fideszes alpolgármester);
- Rappai Gábor (közgazdász, a PTE KTK egyetemi tanára)
- **Nemzeti Egészségügyi és Orvosképzésért Alapítvány**
 - **Semmelweis Egyetem, 68 darab ingatlannal és a Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt. 9 777 658 db „C” sorozatú részvényével**⁸⁸
 - kuratóriumának tagjai:⁸⁹
 - **Prof. Dr. Merkely Béla (a Semmelweis Egyetem rektora, egyetemi tanár, a Városmajori Szív- és Érgyógyászati Klinika igazgatója)**
 - Dr. Szóccka Miklós (a Semmelweis Egyetem intézetigazgatója, korábbi egészségügyért felelős államtitkár)
 - Prof. Dr. Gloviczky Péter (egyetemi tanár)
 - Dr. Bedros J. Róbert (Szent Imre Kórház főigazgatója, miniszterelnöki főtanácsadó, címzetes egyetemi tanár)
- **Maecenas Universitatis Corvini Alapítvány**
 - **Budapesti Corvinus Egyetem, a MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. 81 942 946 darab „A” sorozatú, a Richter Gedeon Vegyészeti Gyár Nyrt. 18 637 486 darab „C” sorozatú részvényével, 17 darab ingatlannal**⁹⁰
 - kuratóriumának tagjai:⁹¹
 - **Hernádi Zsolt (a kuratórium elnöke, a MOL elnök-vezérigazgatója)**
 - **Dr. Lánczi András (fideszes filozófus, a Budapesti Corvinus Egyetem korábbi rektora)**
 - Dr. György László (ITM gazdaságstratégiáért és szabályozásért felelős államtitkár)
 - Palotai Dániel (2013–2020 között az MNB ügyvezető igazgatója, közgazdász)
 - Dr. Martonyi János (korábbi fideszes külügyminiszter, jogtudós, egyetemi tanár)
 - Váradi József János (a Wizz Air elnök-vezérigazgatója)
- **MOL - Új Európa Alapítvány**⁹²
 - **MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. 42 977 996 darab „A” sorozatú törzsrészvénye**⁹³
 - kuratóriumának tagjai:⁹⁴
 - **Demeter Szilárd (a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója)**
 - Molnár-Bánffy Kata (a Salt Communications tulajdonos-ügyvezetője, a Képmás Kiadó ügyvezetője)
 - Bacsa György (MOL-csoport Stratégiai operáció és üzletfejlesztés ügyvezető igazgatója)
 - Dr. Világi Oszkár (a MOL-csoport innovációs üzleti vezetője és igazgatósági tagja)
- **Széchenyi István Egyetemért Alapítvány**
 - **Széchenyi István Egyetem, 61 darab ingatlannal**⁹⁵
 - kuratóriumának tagjai:⁹⁶
 - **Szijjártó Péter (Külgazdasági és külügyminiszter)**
 - Sárai-Szabó Tamás (Szent Mór Bencés Perjelség perjele)
 - Dr. Dézsi Csaba András (Győr fideszes polgármestere)
 - Dr. Bokor József (MTA alelnök, SZE Járműipari Kutatóközpont elnöke)
- **Neumann János Egyetemért Alapítvány**
 - **Neumann János Egyetem, 55 darab ingatlannal**⁹⁷
 - kuratóriumának tagjai:⁹⁸
 - **Csizmadia Attila Norbert (a Pallas Athéné Domus Meriti Alapítvány kuratóriumi elnöke)**
 - **Lezsák Sándor (az Országgyűlés fideszes alelnöke)**
 - Gaál József Attila (Kecskemét alpolgármestere)
 - Dr. Nagy Zoltán (a Neumann János Egyetem címzetes tanára)
 - Bánkuty Tamás József (a Magyar Nemzeti Bank közgazdásza)
- **Soproni Egyetemért Alapítvány**
 - **Soproni Egyetem, 50 darab ingatlannal**⁹⁹
 - kuratóriumának tagjai:¹⁰⁰
 - **Dr. Csányi Sándor (a kuratórium elnöke, az OTP Bank Nyrt. elnök-vezérigazgatója)**
 - Zambó János Péter (erdőkért és földügyekért felelős államtitkár)
 - Csóka Lajos Péter (a FAO Erdészeti Bizottságának elnöke)
 - Ugró Sándor (a Kiskunsági Nemzeti Park igazgatója)
 - Dr. Balog Ádám (az MKB Bank elnök-vezérigazgatója)
- **Rudolf Kalman Óbudai Egyetemért Alapítvány**
 - **Óbudai Egyetem, 35 darab ingatlannal**¹⁰¹
 - kuratóriumának tagjai:¹⁰²
 - **Varga Mihály (a kuratórium elnöke, miniszterelnök-helyettes, pénzügyminiszter)**
 - Dr. Cser-Palkovics András (Székesfehérvár polgármestere, korábban a Fidesz országgyűlési képviselője)
 - Sinkó Ottó (a Videoton vezérigazgatója)

- Dr. Kovács Levente (az Óbudai Egyetem rektora)
- Dr. Drozdy Győző (a Telenor Magyarország vezérigazgató-helyettese)
- **Universitas Miskolcensis Alapítvány**
 - **Miskolci Egyetem, 33 darab ingatlalnal¹⁰³**
 - kuratóriumának tagjai:¹⁰⁴
 - **Dr. Varga Judit (a kuratórium elnöke, igazságügyi miniszter)**
 - Dr. Thiell Marie-Theres (ELMÜ-ÉMÁSZ ig. elnök)
 - Dr. Kovács Erika (MNB Békéltető Testület elnöke)
 - Dr. Fükő László Károly (BOSCH gyárigazgató)
 - Veres Pál (Miskolc polgármestere)
- **Magyar Kultúráért Alapítvány**
 - **Petőfi Kulturális Ügynökség, MANK Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. és a Nemzeti Tehetség gondozó Nonprofit Kft., 20 darab ingatlalnal¹⁰⁵**
 - kuratóriumának tagjai:¹⁰⁶
 - **Demeter Szilárd (a kuratórium elnöke, a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatója)**
 - **Békés Márton (a Terror Háza kutatási igazgatója)**
 - Závogyán Magdolna (a Nemzeti Művelődési Intézet ügyvezetője)
 - Banai Péter Benő (a Pénzügyminisztérium államháztartásért felelős államtitkára)
 - Kelemen László (a Hagyományok Háza főigazgatója)
- **Pannon Egyetemért Alapítvány**
 - **Pannon Egyetem, 26 darab ingatlalnal¹⁰⁷**
 - kuratóriumának tagjai:¹⁰⁸
 - **Dr. Navracsics Tibor (a kuratórium elnöke, a Fidesz korábbi közigazgatási és igazságügyi minisztere, majd külügyminisztere, később úniós biztosa)**
 - Garancsi Mária Erika (a Pannon Egyetem gazdasági tanácsának volt tagja)
 - Dr. Gaál Zoltán (az egyetem volt rektora volt)
 - Pápai Tamás András (a Continental Automotive Hungary Kft. ügyvezető igazgatója)
 - Dr. Birkner Zoltán (a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal elnöke)
- **Testnevelési Egyetemért Alapítvány**
 - **Testnevelési Egyetem, 19 darab ingatlalnal¹⁰⁹**
 - kuratóriumának tagjai:¹¹⁰
 - **Dr. Mocsai Lajos (a kuratórium elnöke, a Testnevelési Egyetem volt rektora)**
 - **Vida József (a Magyar Bankholding Zrt. vezérigazgatója, a rendszer egyik fő gazdasági kedvezményezettjének, Mészáros Lőrincnek a bizalmasa)**
 - Vári Attila (a Magyar Vízilabda Szövetség elnöke)
 - Dr. Schmidt Ádám (miniszterelnöki tanácsadó, jogász)
 - Dr. Kovács Antal (a Paksi Atomerőmű Zrt. kommunikációs igazgatója)
- **Dunaújvárosi Egyetemért Alapítvány**
 - **Dunaújvárosi Egyetem, 17 darab ingatlalnal¹¹¹**
 - kuratóriumának tagjai:¹¹²
 - **Dr. Szilágyi Péter (a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárság kabinetfőnöke és nemzetpolitikáért felelős miniszteri biztos)**
 - Dr. Palotás Béla (a Dunaújvárosi Egyetem Professor Emeritusa)
 - Dr. Pacsay-Tomassich Orsolya (Külgazdasági és Külügyminisztérium a Magyar Diplomáciai Akadémiáért és a Stipendium Hungaricum Programért felelős államtitkára)
 - Dr. Barna Zsolt (az MKB Bank Nyrt. vezérigazgatója)
- **Budapesti Gazdasági Egyetemért Alapítvány**
 - **Budapesti Gazdasági Egyetem, 11 darab ingatlalnal¹¹³**
 - kuratóriumának tagjai:¹¹⁴
 - **Jellinek Dániel (a Hungarian Real Estate Financing Kft. alapítója, a miniszterelnök vejéhez, Tiborcz Istvánhoz köthető milliárdos)**
 - Szécsényi Bálint (Equilor Befektetési Zrt. vezérigazgatója és az Igazgatóság tagja)
 - Niskácsné Pintér Katalin (a Gerbaud Gasztronómia Kft. ügyvezetője)
 - Dr. Lőcsei Tamás (PwC magyarországi üzletágvezetője)
- **Hauszmann Alapítvány**
 - **Hauszmann Alajos hagyatékát gondozó vagyonkezelő, 11 darab ingatlalnal¹¹⁵**
 - kuratóriumának tagjai:¹¹⁶
 - **Dr. Koltay András (a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektora)**
 - Mernyei Ákos Péter (volt helyettes-államtitkár)
 - Benes Edvard (a Szentendre Barátai Egyesület elnöke)
 - Seidl Tibor (mérnök)
- **Színház-és Filmművészetért Alapítvány**
 - **Színház-és Filmművészeti Egyetem, 10 darab ingatlalnal¹¹⁷**

- kuratóriumának tagjai:
 - **Vidnyánszky Attila (Nemzeti Színház igazgatója)**
 - Dr. Lajos Tamás László (operatőr-producer)
 - Világi Oszkár (a SLOVNAFT vezérigazgatója)
 - Dr. Bacsa György (a MOL stratégiai ügyvezető igazgatója)
 - Rátóti Zoltán (színész-rendező)
- **Marek József Alapítvány**
 - **Állatorvostudományi Egyetem, 9 darab ingatlannal¹¹⁸**
 - kuratóriumának tagjai:
 - **Dr. Bajkai István (Fidesz-alapító, fideszes országgyűlési képviselő)**
 - **Dr. Fazekas Sándor (fideszes országgyűlési képviselő, volt földművelésügyi miniszter)**
 - Dr. Sótonyi Péter Tamás (az Állatorvostudományi Egyetem rektora)
 - Dr. Gönczi Gábor (a Magyar Állatorvosi kamara elnöke)
- **Nyíregyházi Egyetemért Alapítvány**
 - **Nyíregyházi Egyetem, 7 darab ingatlannal¹¹⁹**
 - kuratóriumának tagjai:¹²⁰
 - **Dr. Kovács Ferenc (Nyíregyháza fideszes polgármestere)**
 - Schanda Tamás János (az ITM miniszterhelyettese)
 - Bárány László (a Master Good Kft. tulajdonosa)
 - Dr. Kovács Barnabás (a Széchenyi Egyetem Budapesti Innovációs és Képzési Központjának vezetője)
- **Tokaj-Hegyalja Egyetemért Alapítvány**
 - **Tokaj-Hegyalja Egyetem, 4 darab ingatlannal és a Grand Tokaj Zrt. 400 694 darab „A” sorozatú részvényével¹²¹**
 - kuratóriumának tagjai:¹²²
 - **Dr. Stumpf István (a kuratórium elnöke, a Miniszterelnöki Hivatalt vezető korábbi fideszes miniszter, volt alkotmánybíró, a Századvég alapítója)**
 - Wáberer György (a Tokaj-Zemplén térség fejlesztéséért felelős kormánybiztosa)
 - Sauska Krisztián (a Sauska Borászat alapítója)
 - Dr. Molnár Péte (a Patrícium Borház birtokigazgatója)
 - Dr. Bolvári-Takács Gábor (a Tokaj-Hegyalja Egyetem rektora)
- **Makovecz Campus Alapítvány**
 - **Pázmány Péter Katolikus Egyetem korábbi piliscsabai kampusza, 4 darab ingatlan¹²³**
 - az alapítványt **Gulyás Gergely, a Miniszterelnökséget vezető miniszter alapítja**, kuratóriumának elnökét és tagjait ő nevezi ki¹²⁴
- **Moholy-Nagy Művészeti Egyetemért Alapítvány**
 - **Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, 1 darab ingatlannal¹²⁵**
 - kuratóriumának tagjai:
 - **Fülöp József (a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem rektora, a hazai kreatívipar miniszteri biztosa)**
 - **Scheer Sándor (a Market Építő Zrt. vezérigazgatója)**
 - Szemerey Szabolcs (a Kecskeméti Duális Oktatás Zrt. vezérigazgatója)
 - Kopek Gábor (a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem volt rektora)
- **Magyar Táncművészeti Egyetemért Alapítvány**
 - **Magyar Táncművészeti Egyetem, 5 darab ingatlannal¹²⁶**
 - kuratóriumának tagjai:¹²⁷
 - Ifj. Harangozó Gyula György (Kossuth-díjas balettművész, a Magyar Nemzeti Balett korábbi igazgatója, a Magyar Táncművészeti Egyetem konzisztóriumának tagja)
 - Zsuráfszky Zoltán (Kossuth-díjas táncművész, a Honvéd Együttes ügyvezetője, akadémikus)
 - Bozsik Yvette (Kossuth-díjas táncművész, a Magyar Táncművészeti Egyetem tanszékvezető professzora)
 - Török Jolán (Harangozó Gyula-díjas táncművész, Bánffy Miklós-díjas művészeti menedzser, a Nemzeti Táncszínház alapító igazgatója)

F21. A választási rendszer egyoldalú átírása

- *a mandátumkiosztás többségi irányú változásai:*
 - a korábbi 176 helyett 106-ra csökken az egyéni választókerületek száma, de a súlyuk megnő, mivel a listás mandátumoké még nagyobb arányban csökken (210-ről 93-ra)
 - megszűnnek a területi listák és a második forduló
 - bevezetik a „győzteskompenzációt”, ami bonyolult számítással tovább hizlalja a mindenkor győztes mandátumarányát
- *a kormányoldali előny bebiztosítása:*
 - manipulált választókerületi térkép

- semmit nem lehet tudni arról, kik, mikor, milyen szempontok szerint alkották meg → már önmagában okot ad a gyanúra, hogy politikailag manipulálták a térképet
- a politikai manipuláció tényét több független elemzés¹²⁸ is megerősítette
 - a kormányoldalhoz húzó kerületek jellemzően kisebb lélekszámúak, mint az ellenzéki karakterűek
 - sok helyen tetten érhető az is, hogy kiegyensúlyozottabb támogatottságú városokhoz inkább jobbra billenő agglomerációs településeket csatoltak (gerrymandering)
- a kerületkép hatása közismerten fej fej melletti helyzetben mutatkozhat meg → 2022 épp ilyen eredményt hozhat
- **a kormánypárt és az egységesen induló ellenzék közötti szavazategyenlőség esetén, a legutóbbi választás szavazatföldrajzának megismétlődése mellett az előbbi győzne az egyéni választókerületek 57, az utóbbi pedig csak 43 százalékában**
 - **csak ez az egy torzítás is jelzi, hogy egyenlőtlen a küzdelem a két fél között, hiszen ez nem a mindenkori legnagyobb politikai erőt erősíti meg, hanem a kormányoldalt**
- korlátlan kampányolás a kormányoldalon
 - papíron:
 - minden pártnak ugyanannyi hirdetési idő jut az állami médiában: 470 percet osztanak fel egyenlő arányban az országos listát állító jelölő szervezetek között, a 13 nemzetiségi lista 10-10 perceként kap kereskedelmi tévékben és rádiókban
 - minden párt ingyenesen és egyenlő feltételekkel adhat fel politikai reklámokat a nyomtatott és online médiában, valamint a köztereken mindenre egyformán vonatkozó árlisták szerint lehet hirdetni
 - ténylegesen:
 - **a szabályozás az ötvennapos kampányidőszakra vonatkozik: ami azon kívül esik, azt jóformán semmi sem szabályozza**
 - a források egyenlőtlensége és az egymást érő, társadalmi célú hirdetésnek álcázott politikai kampányok (lásd 3.1.) miatt **a kormányoldal sokkal jobban látható két választás között, mint az ellenzék**
 - **a civil szervezetekre még annyi szabályozás sem vonatkozik, mint a pártokra**, így gyakran nem a kormány, nem a Fidesz, hanem például az állami forrásokból támogatott Civil Összefogás Fórum (CÖF) plakátkampányait láthatjuk az utcán, amelyek tökéletesen egybevágóak a kormányoldal aktuális politikai üzeneteivel
 - **a közösségi médiában elhelyezett hirdetések nem számítanak kampányköltségnek**, így a kormányoldal ezeken a felületeken is sokszor annyit költ, mint az ellenzék
- a nemzetiségimandátum-szerzés antidemokratikus szabályozása
 - 2010 után megteremtették a nemzeti kisebbségek parlamenti képviseletének lehetőségét
 - **aki a nemzetiségi listára szavaz pártlista helyett, nincs valódi választási lehetősége**
 - a nemzetiségi listát az országos nemzetiségi önkormányzatok állítják össze, senki másnak nincs joga nemzetiségi listát állítani
 - így a választópolgár egy olyan szavazólappal találkozik a szavazófülkében, amelyen egyetlen lista egyetlen karikájába ikszelhet
 - ez nem nevezhető demokratikus választásnak, hiszen ténylegesen nincs választási lehetősége.
 - **a 13-ból 11 nemzetiségnek matematikai esélye sincs arra, hogy kedvezményes mandátumot szerezzen**
 - Kedvezményes mandátumot az a nemzetiségi lista nyerhet, amely legalább negyedannyi szavazatot szerez, mint ahány szavazat az adott választáson egy pártlistás mandátumot eredményez.
 - kb. 100 ezer voks eredményez egy pártlistás mandátumot → a kedvezményes mandátumhoz tehát kb. 25 ezer szavazat szükséges
 - csak a német és a roma nemzetiség számol egyáltalán ennyi választópolgárt → a többi 11 kisebbségnek matematikai esélye sincs a kedvezményes mandátumot szerezni.
 - **kódolt a visszaélés**
 - ha egy politikai erőnek megvan hozzá a befolyása, akkor a nemzetiségi lista vezetőjén keresztül egy „olcsóbb mandátumot” tud szerezni magának
 - pl. Ritter Imre, aki korábban fideszes polgármesterjelölt volt Budaörsön, 2018-ban pedig a német nemzetiségi lista vezetőjeként szerzett kedvezményes parlamenti mandátumot, hogy aztán a teljes ciklusban együtt szavazzon a kormánydallal.
 - 2022-ben is minden jel arra mutat, hogy papíron a német nemzetiség, a gyakorlatban a Fidesz meg fogja szerezni ezt az „olcsóbb” mandátumot.
- a külföldről szavazó magyarok diszkriminációja magyarországi lakcím alapján

- a levélben való szavazás lehetősége adott a magyarországi lakcím nélküli határon túli magyaroknak, de a magyarországi lakcímmel rendelkező, külföldön tartózkodó magyar állampolgároknak (pl. nyugat-európai országokban dolgozóknak, tanulóknak) nem
- a határon túli magyarok regisztráció után az általuk kért címre levélben kapják meg a listás szavazólapot (egyéni képviselőre lakcím híján nem szavazhatnak)
- ez jóval kényelmesebb, olcsóbb megoldás, mint a külföldön tartózkodó magyarok lehetősége, akik a nagykövetségen vagy konzulátuson szavazhatnak
- az Alkotmánybíróság nem talált kivétivalót a külföldön tartózkodó magyar és külföldön tartózkodó magyar közötti diszkriminációra
- a valódi ok nyilvánvalóan politikai: **míg a levélben szavazók 2014-ben 95, 2018-ban pedig 96%-os arányban szavaztak a Fideszre, a Nyugatba szakadt magyarok körében felülreprezentáltak (megközelítőleg sem ilyen arányban) a kormánnyal kritikus szavazók.**
- a választási informatikai rendszer anomáliái
 - a Nemzeti Választási Iroda honlapja a 2018-as szavazás napján többször akadozott, vagy elérhetetlen volt, ami miatt a pártok és a jelöltek egy ideig képtelenek voltak elérni a szavazóköri jegyzőkönyveket, és sokáig elérhetetlenek voltak a korábbi választások adatai
 - a NVI-nek 9 napba telt, hogy helyreállítsa a legfőbb választási információs adatbázist, a választas.hu-t
 - az informatikai rendszer biztonságtechnikai előkészítését, ellenőrzését és bővítését 2022-ben többek közt a T-Systems végzi, amely az elmúlt években a rezsím különböző oligarcháinak tulajdonában volt.¹²⁹

F22. A választás utólagos felülrírása: az önkormányzati választás példája

- a 2019-es önkormányzati választás súlyos vereséget hozott a Fidesznek
 - Budapest, a nagyvárosok jó része, megyei jogú városok és több kisebb település is független vagy nyíltan ellenzéki polgármestert, illetve ellenzéki többségű képviselő-testületet választott
 - a listás szavazások alapján viszont többségbe került a Fidesz a megyei önkormányzatok közgyűléseiben, amelyek (akkor még) nem rendelkeztek érdemi hatáskörrel
- a választási vereséget követően az önkormányzatok számos hatáskörét elvonják:
 - az építéshatósági és építésfelügyeleti ügyeket kormányhivatalokhoz telepítik
 - az építési szabályokat fellazítják, a településfejlesztés és településrendezés szabályait megváltoztatják
 - az önkormányzatok jószerint már csak településképi véleményt adhatnak, ami az engedélyező építési hatóságot még csak nem is köti
- a folyamat felgyorsult 2020-ban, amikor a pandémiára hivatkozva a rezsím:
 - lehetővé tette, hogy kormányrendelettel lehessen egy településen különleges gazdasági övezetet kijelölni, melynek nyomán a hozzá tartozó közterületek és a helyi adók beszedésének joga átkerül a megyei önkormányzatokhoz
 - elvette az önkormányzatoktól a gépjármű-adót és az idegenforgalmi adót
 - megtiltotta, hogy bérletből, adóból származó bevételeiket az önkormányzatok megemeljék
 - a fővárost és más fejlettebb településeket különösen sújtotta a helyi iparűzési adó megfelezésével
 - a bevételek csökkenését a fideszes önkormányzatok esetében kompenzálta, az ellenzékiek esetében nem.

F41. A levélszavazás anomáliái

- **A levélcsoomag hosszú ideig van a választópolgár birtokában.**
 - sérülhet a választási titkossága és önkéntessége
 - lehetetlen ellenőrizni, hogy a kipoztázott szavazólapot tényleg a címzett töltötte ki, és nem valamely rokona, szomszédja, esetleg egy párt aktivistája
 - *a szabályokat 2018 után tovább lazították:* a Kúria a 2018-as választás után érvénytelenített levélszavazatokat, mert sérült borítékokban voltak, vagy nem a választóborítékban küldték vissza őket → a Fidesz megváltoztatta a választási szabályokat, hogy 2022-ben már bármilyen borítékban visszaküldhetőek legyenek a szavazási iratok¹³⁰
- **A levélcsoomagokat fideszes álcivil szervezetek gyűjtik, olykor – törvénytelenül – ők is kézbesítik.**
 - a választópolgár önként bárkinek odaadhatja a – az általa már kitöltött vagy kitöltetlen szavazólapot tartalmazó – levélcsoomagot, hogy gondoskodjon annak a Nemzeti Választási Irodába való visszajuttatásáról → ezt használják ki a Fideszhez lojális határon túli szervezetek, amelyek sajtóbeszámolóik szerint óriási hatékonysággal gyűjtik be ezeket a levélszavazatokat
 - Erdélyben az ún. Demokrácia Központokban van lehetőség a szavazatok leadására, ahol szívélyesen segítenek is az azonosító nyilatkozat helyes kitöltésében → ellenőrizhetetlen, hogy itt – ellenérdekelte fél jelenlétének hiányában – hogyan befolyásolják a választópolgárokat
 - 2022-ben a Vajdasági Magyar Szövetséghez köthető Concordia Minoritatis Hungaricae egyesület aktivistái a szerb posta helyett szállítják ki a szavazólapokat a szerbiai magyar állampolgároknak → még

a törvény adta rendkívül laza szabályozást is áthágják, nem beszélve minden választási alapelvről: **egy párt aktivistái döntenek el, kihez jutnak el egyáltalán a szavazólapok, és kikhez nem.**¹³¹

- **Halottak vannak a névjegyzéken, akiknek a levélcsomagjaival bárki visszaélhet.**
 - a magyar állam külön értesítés nélkül nem értesül a külföldön élő, magyarországi lakcímmel sosem rendelkező állampolgárok elhalálozásáról
 - **mivel egy regisztráció legalább tíz évig aktív, az ez idő alatt elhunytak értesítési címére a Nemzeti Választási Iroda kérdés nélkül kiküldi a szavazólapot minden egyes választás és népszavazás előtt**
 - az elhunytak címére kiküldött levélcsomagok sorsáról csak az tud, aki visszaél velük, miközben a halottak száma a tízezres nagyságrendet is elérhette már.

1

<https://www.parlament.hu/documents/10181/1205420/Az+Alapt%2525C3%2525B6rv%2525C3%2525A9ny+elfogad%2525C3%2525A1s%2525C3%2525A1t+k%2525C3%2525B6vet%2525C5%252591en+beny%2525C3%2525BAjtott,+illetve+elfogadott+sarkalatos+t%2525C3%2525B6rv%2525C3%2525A9nyek/0af78bee-9b54-49fd-97df-2c9ba024c265>

² Az alábbiak nagyban támaszkodnak a Helsinki Bizottság gyűjtésére. <https://cementezeettek.helsinki.hu/>

³ <https://cementezeettek.helsinki.hu/>

⁴ <https://444.hu/2021/04/27/megszavazta-a-parlament-hogy-alapitvanyokba-szervezzek-ki-a-kozvagyont;>
[https://www.valaszonline.hu/2021/04/14/vagyonkezo-alapitvany-privatizacio-melyallam-publicisztika/;](https://www.valaszonline.hu/2021/04/14/vagyonkezo-alapitvany-privatizacio-melyallam-publicisztika/)
<https://atlatso.hu/kozpenz/2022/02/09/milliardos-koltsegvetesi-tamogatast-is-kaptak-a-kekvak-az-ingatlanok-melle/>

⁵ <https://atlatso.hu/kozpenz/2021/12/27/rejtett-privatizacio-az-elmult-evben-tobb-ezermilliardos-vagyon-kerult-az-allamtol-a-kormanypart-altal-uralt-alapitvanyokhoz/>

⁶ <https://tiszaszavazas.hu/wp-content/uploads/2022/02/Visszaelesek-okai-jegyzet-Tiszta-Szavazas.pdf>

⁷ http://www.valasztasirendszer.hu/wp-content/uploads/PC-FES_ConferencePaper_FelutonAValasztasiReform_120417.pdf

⁸ <https://www.opendemocracy.net/en/a-magyarorsz%C3%A1gi-v%C3%A1laszt%C3%A1ssal-kapcsolatos-leg%C3%BAjabb-bizony%C3%ADt%C3%A9kok-f%C3%A9ny%C3%A9ben-indokolt-az-aggodalom-hogy-az-eur%C3%B3pai-v%C3%A1laszt%C3%A1sokon-is-csal%C3%A1sra-ker%C3%BCIhet-sor/>

⁹ <https://444.hu/2022/01/12/jol-bevalt-szerepokkal-ellenorzi-az-orban-kormany-a-valasztasi-informatikai-rendszert>

¹⁰ <https://www.valasztas.hu/sajtokozlemenye-2018/6>

¹¹ Köszönjük Vincze Ildikónak az ennek a résznek az összeállításához nyújtott segítségét.

¹² <https://jog.tk.hu/mtalwp/az-allami-szervek-kommunikacios-semlegessege-a-kampanyban-egy-eltuno-alapelv?download=pdf>

¹³ <https://www.osce.org/files/f/documents/6/a/122210.pdf>

¹⁴ <https://www.osce.org/files/f/documents/2/b/391616.pdf>

¹⁵ <https://www.osce.org/files/f/documents/5/5/514321.pdf>

¹⁶ <https://telex.hu/belfold/2020/11/12/kozmedia-kiszivargo-hangfelvetel-ellenzeki-osszefogas-bende-balazs>

¹⁷ <https://mertek.eu/tevekenyseink/tartalomelemzes/>

¹⁸ <https://mertek.eu/2021/12/10/mediatajkep-egy-hosszu-vihar-utan-mediapolitika-2010-utan-mertek-fuzetek-24/>

¹⁹ [https://mertek.eu/2022/02/26/a-televizios-hiradok-mukodese-a-kampany-idejen-1/;](https://mertek.eu/2022/02/26/a-televizios-hiradok-mukodese-a-kampany-idejen-1/)

[https://mertek.eu/2022/03/08/politikai-tajkoztatas-a-kampanyidoszakban-az-orszagosszag-hiradok-elemzese-2/;](https://mertek.eu/2022/03/08/politikai-tajkoztatas-a-kampanyidoszakban-az-orszagosszag-hiradok-elemzese-2/)

<https://mertek.eu/2022/03/18/politikai-tajkoztatas-a-kampanyidoszakban-az-orszagosszag-hiradok-elemzese-3/>

²⁰ https://politicalcapital.hu/hireink.php?article_read=1&article_id=2978

²¹ <https://telex.hu/belfold/2022/03/17/nagy-a-zavar-a-haboru-megiteleserol-publicus-intezet-nepszavakozvelemenykutatas;>

https://hvg.hu/360/20220330_Median_valasztas_2022_Fidesz_ellenek_mandatumbecsles_kozelemeny_kutatas

²² <https://telex.hu/valasztas-2022/2022/03/09/valasztas-2022-kozmedia-kampany-bemutakozas-ellenek>

²³ <https://www.youtube.com/watch?v=NyDUCLDIWz8>

²⁴ <https://telex.hu/koronavirus/2022/01/11/vakcinainfo-oltas-regisztracio-email-cim-adatkezes-tajkoztato-level-jarvany-propaganda>

²⁵ <https://magyarnemzet.hu/cimke/gyermekvedelem>

²⁶ <https://index.hu/belfold/2021/07/21/orban-viktor-bejelentes-miniszterelnok-gyermekvedelmi-nepszavazas/>

²⁷ <https://telex.hu/belfold/2022/02/12/nepszavazas-melegellenes-torveny-lmbtg-plakatkampany>

-
- ²⁸ <https://telex.hu/belfold/2022/02/12/nepszavazas-melegellenes-torveny-lmbtg-plakatkampany>
- ²⁹ https://hirtv.hu/ahirtvhirei_adattar/rekordosszegeket-kolt-iden-a-kormany-propagandara-1398678
- ³⁰ <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21599165.2019.1662398>
- ³¹ <https://mertek.eu/2021/12/10/media-landscape-after-a-long-storm-the-hungarian-media-politics-since-2010-mertek-booklets-25/>
- ³² <https://mertek.atlatszo.hu/mindent-beborit-a-fidesz-kozeli-media/>
- ³³ <https://444.hu/2018/12/05/orban-nemzetstrategiai-jelentoseguve-minositette-a-kormanyzati-mediaalapitvanyt-nem-lesz-versenyjogi-vizsgalat>
- ³⁴ https://hvg.hu/itthon/20220321_Fellebbez_a_kozmedia_MarkiZay_Peter_helyreigazitasi_ugyeben?s=hk
- ³⁵ <https://telex.hu/belfold/2022/03/18/szinte-teljesen-kiszervezte-a-szurkezonaba-az-online-kampanyt-a-politika>
- ³⁶ <https://444.hu/2022/01/28/perelt-a-megafon-hogy-megvedje-a-kozpenzes-allitast-de-vesztett>
- ³⁷ <https://g7.hu/vallalat/20180613/kellemeset-a-hasznossal-maganvagyonna-valnak-a-kozpenz-milliardok-a-kormanypropagandaval/>
- ³⁸ <https://magyarnarancs.hu/belpol/minden-bokorban-247201>
- ³⁹ <https://www.valaszonline.hu/2021/09/01/varosi-civil-alap-fidesz-valasztokeruletek-lista/>
- ⁴⁰ <https://www.valaszonline.hu/2022/03/18/torvenytelen-halapenz-a-fidesz-civiljeinek-ujabb-48-milliard-a-kampanyfinisben/>
- ⁴¹ <https://atlatszo.hu/kozpenz/2018/05/17/megkaptuk-az-mvm-tol-a-cof-tamogatasi-iratait-a-kozgondolkodas-javitasara-utaltak-508-milliot/>
- ⁴² <https://kormany.hu/hirek/eroteljes-gazdasagi-novekedes-es-javulo-egyensulyi-mutatok-varhatoak-a-kovetkezo-evekben>
- ⁴³ <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20220320/szja-visszaterites-meglepo-adatot-arult-el-a-kormany-534297>; <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20220127/szja-visszaterites-2022-jon-a-penzeso-mutatjuk-mit-kell-tudni-es-mi-van-azzal-aki-lemaradt-522951>
- ⁴⁴ <https://telex.hu/valasztas-2022/2022/02/17/szja-visszaterites-13-havi-nyugdij-fegyverpenz-nyitrai-zsolt>
- ⁴⁵ <https://nav.gov.hu/ado/szja/25-ev-alatti-fiatalok-kedvezmenye>;
<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20211229/magyarok-millioi-jutnak-brutalis-osszeghez-2022-ben-de-kik-jarnak-nagyon-jol-518646>
- ⁴⁶ <https://telex.hu/valasztas-2022/2022/02/17/szja-visszaterites-13-havi-nyugdij-fegyverpenz-nyitrai-zsolt>
- ⁴⁷ <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20211229/magyarok-millioi-jutnak-brutalis-osszeghez-2022-ben-de-kik-jarnak-nagyon-jol-518646>
- ⁴⁸ https://hvg.hu/tudomany/20220212_emmi_kozoktatas_notebook_program_tanarok_diaok
- ⁴⁹ <https://telex.hu/gazdasag/2022/03/28/a-nagy-lakossagi-napelemes-palyazat-amely-sokakat-kiborított>
- ⁵⁰ <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20220308/felrobbant-a-magyar-koltsegvetes-hianya-csak-egyszer-volt-ennel-nagyobb-a-deficit-531841>
- ⁵¹ <https://atlatszo.hu/kozpenz/2015/02/06/polt-peter-kinevezese-ota-meredeken-zuhan-a-politikai-korrupcios-ugyekben-indított-büntetőeljárások-száma/>
- ⁵² <https://atlatszo.hu/kozpenz/2016/09/19/gyulnek-a-csontvazak-polt-peter-szekrenyeben-igy-zullott-az-ugyeszseg-a-politika-kiszolgalojava/>; <https://atlatszo.hu/kozpenz/2021/09/16/elzsabotalt-nyomozasok-20-fontos-ugy-ami-megakadt-az-ugyeszsegen/>
- ⁵³ <https://444.hu/2019/11/04/33-erv-hogy-polt-peter-miert-remek-valasztas-a-legjobb-ugyeszi-posztra>
- ⁵⁴ <https://444.hu/2022/02/23/korrupcioval-gyanusitjak-horvath-csaba-zugloi-polgarmestert-parkolasi-ugyben>
- ⁵⁶ https://hvg.hu/itthon/20220322_ordog_ugyvedje_itelet_czegledy
- ⁵⁷ https://hvg.hu/itthon/20220221_ivanyi_gabor_nav_hazkutas
- ⁵⁸ <https://magyarnemzet.hu/cimke/ivanyi-gabor>
- ⁵⁹ <https://magyarnarancs.hu/belpol/halottakkal-az-elen-247202>
- ⁶⁰
- https://hvg.hu/360/20220325_Pressburger_Csaba_Vajdasag_levelszavazas_magyarország_valasztas_visszaeles
- ⁶¹ <https://www.szabadeuropa.hu/a/negyevente-atjovunk-ukranbol-orbanert-es-megszavazzuk-nektek-a-nyomorusagot-fiktiv-lakcim-tornyospalca-ukran-szavazat/31127829.html>
- ⁶² <https://444.hu/2022/02/14/az-alkotmánybíróság-elutasította-az-ellenzék-panaszát-a-fiktív-lakcímet-engedélyező-törvény-miatt>
- ⁶³ <https://444.hu/2022/02/10/voksturizmus-32-gyanus-telepules>

https://hvg.hu/itthon/20200116_Majdnem_ki_kellett_adni_a_kenyes_adatokat_de_a_Kuria_megmentette_a_belugyet

⁶⁵ <https://www.szabadeuropa.hu/a/negyevente-atjovunk-ukranbol-orbanert-es-megszavazzuk-nektek-a-nyomorusagot-fiktiv-lacim-tornyospalca-ukran-szavazat/31127829.html>

⁶⁶

https://index.hu/belfold/2019/10/16/voksturizmus_kispalad_ukrajna_onkormanyzati_valasztas_hazon_kivul/

⁶⁷ <https://www.unhackdemocracy.eu/hu/investigation>

⁶⁸ <https://www.unhackdemocracy.eu/hu/investigation>

⁶⁹ Az alábbiakban az Unhack Democracy több száz szavazatszámológóval készített interjúján alapuló kutatásra hivatkozunk. <https://www.opendemocracy.net/en/a-magyarorsz%C3%A1gi-v%C3%A1laszt%C3%A1ssal-kapcsolatos-leg%C3%BAjabb-bizony%C3%ADt%C3%A9kok-f%C3%A9ny%C3%A9ben-indokolt-az-aggodalom-hogy-az-eur%C3%B3pai-v%C3%A1laszt%C3%A1sokon-is-csal%C3%A1sra-ker%C3%BCIhet-sor/>

⁷⁰ https://www.vasarnapihitek.hu/szerintem/lakner_zoltan_szegenysebbe_zart_oroszag

⁷¹ http://www.valasztasirendszer.hu/wp-content/uploads/PC-Atlatszo-TI-KM_ASzegenyekVoksaKozmunkaEsAValasztasTisztasaganakKockazatai_150219.pdf

⁷² <https://24.hu/kozelet/2018/04/18/elsult-a-fidesz-a-csodafegyvere/>;
<https://telex.hu/belfold/2021/10/19/kozmunka-fidesz-valasztas-onkormanyzat-polgarmester-reizer-balazs-kutatas>

⁷³ <https://telex.hu/belfold/2021/10/19/kozmunka-fidesz-valasztas-onkormanyzat-polgarmester-reizer-balazs-kutatas>

⁷⁴ <https://www.ingentaconnect.com/contentone/cunycp/2019/00000051/00000003/art00008>

⁷⁵ <https://atlatszo.hu/kozugy/2014/10/23/nyilt-szavazas-etelosztas-forron-es-erpatakon-is-megismeteltethetik-a-szavazast/>

⁷⁶ <https://www.opendemocracy.net/en/a-magyarorsz%C3%A1gi-v%C3%A1laszt%C3%A1ssal-kapcsolatos-leg%C3%BAjabb-bizony%C3%ADt%C3%A9kok-f%C3%A9ny%C3%A9ben-indokolt-az-aggodalom-hogy-az-eur%C3%B3pai-v%C3%A1laszt%C3%A1sokon-is-csal%C3%A1sra-ker%C3%BCIhet-sor/>

⁷⁷ <https://tisztaszavazas.hu/valasztasi-visszaelesek-befolyasolas/>; <https://444.hu/2022/03/28/ha-el-is-fogadjatok-az-5-10-ezer-forintot-a-fulkebe-nem-mehet-be-veletek-senki>

⁷⁸ <https://24.hu/belfold/2020/11/11/valasztasi-torveny-szavazolap-fenykep/>

⁷⁹ <https://www.parlament.hu/irom41/15725/15725.pdf>

⁸⁰ <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20210901/osszeallt-a-mezohegyesi-menesbirtokot-mukodteto-alapitvany-vezetese-lazar-janos-lesz-a-kuratorium-elnoke-498578>

⁸¹ <https://www.parlament.hu/irom41/15727/15727.pdf>

⁸² <https://modellvltas.kormany.hu/alapitvanyok>

⁸³ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000142.tv>

⁸⁴ <https://www.parlament.hu/irom41/15712/15712.pdf>

⁸⁵ <https://modellvltas.kormany.hu/alapitvanyok>

⁸⁶ <https://www.parlament.hu/irom41/15718/15718.pdf>

⁸⁷ <https://modellvltas.kormany.hu/alapitvanyok>

⁸⁸ <https://www.parlament.hu/irom41/15721/15721.pdf>

⁸⁹ <https://modellvltas.kormany.hu/alapitvanyok>

⁹⁰ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1900030.TV>

⁹¹ <https://modellvltas.kormany.hu/alapitvanyok>

⁹² <https://telex.hu/gazdasag/2021/04/01/az-allam-minden-mol-reszvenyet-alapitvanyoknak-adja-at>

⁹³ <https://www.parlament.hu/irom41/15722/15722.pdf>

⁹⁴ <https://index.hu/belfold/2021/07/02/mol-vagyonkezelo-alapitvany-kuratorium-felugyelobizottsag/>

⁹⁵ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2000038.TV>

⁹⁶ <https://modellvltas.kormany.hu/alapitvanyok>

⁹⁷ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000036.tv>

⁹⁸ <https://modellvltas.kormany.hu/alapitvanyok>

⁹⁹ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000037.tv>

¹⁰⁰ <https://modellvltas.kormany.hu/alapitvanyok>

¹⁰¹ <https://www.parlament.hu/irom41/15723/15723.pdf>

¹⁰² <https://modellvltas.kormany.hu/alapitvanyok>

¹⁰³ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000039.tv>

¹⁰⁴ <https://modellvltas.kormany.hu/alapitvanyok>

105 <https://www.parlament.hu/irom41/15726/15726.pdf>

106 <https://24.hu/kultura/2021/10/20/magyar-kulturaert-alapitvany-demeter-szilard-kuratoriumi-tagok/>

107 <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000158.tv>

108 <https://modellvaltas.kormany.hu/alapitvanyok>

109 <https://www.parlament.hu/irom41/15720/15720.pdf>

110 <https://modellvaltas.kormany.hu/alapitvanyok>

111 <https://www.parlament.hu/irom41/15714/15714.pdf>

112 <https://modellvaltas.kormany.hu/alapitvanyok>

113 <https://www.parlament.hu/irom41/15717/15717.pdf>

114 <https://modellvaltas.kormany.hu/alapitvanyok>

115 <https://www.parlament.hu/irom41/15711/15711.pdf>

116 <https://atlatszo.hu/kozugy/2022/02/01/egyedi-beepitesi-szabalyok-szerint-kiemelt-beruhazaskent-fog-epitkezni-a-hauszmann-alapitvany-a-szentendre-i-annavolgyben/>

117 <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000072.tv>

118 <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2000034.TV>

119 <https://www.parlament.hu/irom41/15724/15724.pdf>

120 <https://modellvaltas.kormany.hu/alapitvanyok>

121 <https://www.parlament.hu/irom41/15716/15716.pdf>

122 <https://modellvaltas.kormany.hu/alapitvanyok>

123 <https://www.parlament.hu/irom41/15719/15719.pdf>

124 https://hvg.hu/itthon/20210407_Nemzeti_tudasparc_Piliscsaba_katolikus_egyetem_Pazmany

125 <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2000035.TV>

126 <https://www.parlament.hu/irom41/15713/15713.pdf>

127 <https://modellvaltas.kormany.hu/alapitvanyok>

128 http://www.valasztasirendszer.hu/wp-content/uploads/PC-FES_ConferencePaper_FelutonAValasztasiReform_120417.pdf

129 <https://444.hu/2022/01/12/jol-bevalt-szerepokkal-ellenorzi-az-orban-kormany-a-valasztasi-informatikai-rendszer>

130 <https://magyarnarancs.hu/belpol/halottakkal-az-elen-247202>

131 https://hvg.hu/360/20220325_Pressburger_Csaba_Vajdasag_levelszavazas_magyarorszag_valasztas_visszaeles